

CHARLES
BAUDELAIRE

KÖTÜLÜK ÇİÇEKLERİ

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN: SAİT MADEN

HASAN
ÂLİ
YÜCEL
KLASİKLER
DİZİSİ

CCLIII
CHARLES
BAUDELAIRE

KÖTÜLÜK ÇİÇEKLERİ

Genel Yayın: 3340

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüphanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüphanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamayacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

CHARLES BAUDELAIRE
KÖTÜLÜK ÇİÇEKLERİ (1868/III.)

ÖZGÜN ADI
LES FLEURS DU MAL

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN
SAİT MADEN

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2014
Sertifika No: 29619

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
NEBİYE ÇAVUŞ

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I-V. BASIM, 1996-2005, ÇEKİRDEK YAYINLAR, İSTANBUL

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI'NDA
I. BASIM TEMMUZ 2015

ISBN 978-605-332-506-2 (CİLTLİ)
ISBN 978-605-332-507-9 (KARTON KAPAKLI)

BASKI
YAYLACIK MATBAACILIK
LİTROS YOLU FATİH SANAYİ SİTESİ NO: 12/197-203
TOPKAPI İSTANBUL
(0212) 612 58 60
Sertifika No: 11931

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında
gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla
çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İSTİKLAL CADDESİ, MEŞELİK SOKAK NO: 2/4 BEYOĞLU 34433 İSTANBUL
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskulttur.com.tr

HASAN
ÂLİ
YÜCEL
KLASİKLER
DİZİSİ

CCLIII

CHARLES BAUDELAIRE

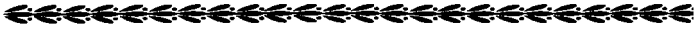
KÖTÜLÜK ÇİÇEKLERİ

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN:
SAİT MADEN

TÜRKİYE BANKASI

Kültür Yayınları

Eşikte

Elli yılda oluştu bu yapıt. Başlangıçta Fransızca'yı ve Baudelaire'in dilini çözme çabasıyla eşzamanlı yürüyen ilk denemeler, yazıp bozmalar, çizip düzeltmeler, bıkıp usanmadan değiştirmeler, şiir yaşamımızın devingenliğinden ileri gelen koşullara (dil değişimi, Hececilerden Garipçilere, İkinciye nicilere, oradan günümüze uzanan uygulama biçimleri gibi koşullara) bağlı değiştirmeler yüzünden.

Elli yıl süren bir uğraşı. Baudelaire de benzer bir çizgiden geçmiş: 26 yaşında tanıdığı Edgar Allan Poe'yu, ilk başlarda güçlükler çekerek, ölene değin çevirmiş. "Kardeş ruh," diyor onun için, "bana benziyordu da ondan çevirdim."

Benim gerekçem de bu.

*

"Şiir mukadder kelimeyi bekler." Böyle söylemiyor mu kendisi de büyük bir Baudelaire tutkunu olan Yahya Kemal? Çevirilerimin kimi parçaları, kimi dizeleri "yazgılı" oldukları kimi biçimleri, uyakları, sesleri, sözcükleri beklemek zorundaydılar. Bu yüzden kimi şiirleri üç kez, beş kez yeniden çevirdim. Birçoğunu uzun zaman "salamura"ya yatırdım, ilk çevirdiğimde aldığım tadı üç yıl, beş yıl sonra alabilecek miyim diye.

Ressamlar, özellikle renkçi ressamlar çok iyi bilir: İki karşıt rengin (diyelim yeşille kırmızının, sarıyla mavinin, morla kahverenginin) kimi uzantıları bir araya geldi mi aralarında incecik bir ışık çıkar. Birbirine kavuşan iki rengin mutluluğunu gösterir bu. Birbirini arayan iki sözcük de yan yana gelince öyle bir parıltı geçer aralarından: Şiirsel etki yakalanmıştır. Bunu arayıp durdum ben de.

✦

Şiirimizin geçmişine özgü temel değerler, deneyimler ve bunların uygulayım bilgileri yok oldu günümüzde. Nasıl anatomi ve fizyoloji bilmeyen bir hekim, statik bilmeyen bir mühendis, armoni (ses matematiği) bilmeyen bir müzikçi, desen (çizgi matematiği) bilmeyen bir ressam düşünülemezse, şiirin anatomisiyle fizyolojisi, statığı, armonisi, deseni demek olan ölçü, uyak gibi halk ve divan şiirinden gelme sıkıdüzenleri, bu sözel matematiklerin uzun deneyimini sindire sindire yaşamamış bir ozan, dolayısıyla bir çevirmen de düşünülemez. Sözcüklerin ses değerlerini, dış uyumlarıyla iç uyumlarını (sözcüklerin ancak “initié”lere [vakıf kişilere] açılan bir de iç sesleri vardır), ses birimlerinin ilişkilerini, bir dizede sesli harflerle sessiz harflerin oluşturacağı ses perdelerinin iniş çıkışını denetleyecek titiz bir tartının başka bir yoldan elde edilmesine olanak yoktur. Şiirin ses ölçümü içgüdüsel, sezgisel yoklamalarla değil, eksiksiz bir bilinçle, uzun deneyimlerden elde edilmiş bilgi birikimiyle sağlanabilir ancak. Bu yüzden de, herhangi bir şiiri hakkını vere vere çevirmeye kalkışacak kişinin “kendilerini söyleyiş ahlakına adanmışlar tarikatı”nın üyesi olması gerekir. Baudelaire şöyle diyor: “Yalnız içgüdülerinin kılavuzluk ettiği ozanlara acıyorum.”

Kötülük Çiçekleri’nin 1857’deki ilk basımında 100 şiir bulunuyordu. Baudelaire için yetkinlik, bütünlük simgesiydi bu “altın sayı”. Bir noktada başlayan ve dönüp kendi üstü-

ne kapanan bir çemberin yetkinliği. İkinci baskıda 126'ya, üçüncü baskıda 141'e, ölümünden sonraki baskılarda 157'ye ulaştı bu sayı. Ama ben, Baudelaire'in ilk baskıdaki yaklaşımına saygı göstererek, çevirimi 100 şiirle sınırladım. Seçtiğim parçalar onu bütün yönleriyle, eksiksiz tanıtacak örnekler.

*

Yüz yıl önce Rimbaud, Baudelaire için "İlk göreğen, ozanlar kralı, gerçek bir tanrı!" diyordu. Yüz yıl sonra, günümüz Fransız şiirinin büyük ustalarından Yves Bonnefoy, *Kötülük Çiçekleri* için, "İşte şiirimizin baş kitabı!" diyor.

Baudelaire'in şiiri Avrupa yazınında başlı başına bir devrim oldu. Bir çağı kapayıp yeni bir çağı başlatan büyük tarihsel olaylara benziyor. Yirminci yüzyıl estetiğini hazırlayan başlıca kaynaklardan biri. Türk şiirini bile yüz yıla yakın bir süredir alttan alta besleyen bir kaynak: Necip Fazıl şiiri, Cahit Sıtkı şiiri, Ahmet Hamdi şiiri, Ahmet Muhip şiiri ve bunların uzantıları...

*

Baudelaire yeryüzü ozanları içinde Türkçeye en çok çevrilen kişi. Kimler el atmamış ki: Âlişanzâde İsmail Hakkı, Vasfi Mahir Kocatürk, Cahit Sıtkı Tarancı, Sabri Esat Siyavuşgil, Sabahattin Eyüboğlu, Orhan Veli Kanık, Sabahattin Teoman, Can Yücel, Abdullah Rıza Ergüven, Ahmet Necdet, Erdoğan Alkan ve daha niceleri... Ama şaşırtıcı bir durum var: Baudelaire çevirilerinin büyük bir çoğunluğu şiirsel-likten uzak, özensiz işler. Çevirmenlerin çoğu ilk yakaladığı biçime –bundan daha iyisi can sağlığı diye ya da daha iyisini araştırma güçlüğüne göze alamadığı için– boyun eğmiş. Her iş gibi çeviri de alın teri ister. Bugün bulduğun biçimin daha

iyisi, bugün ulaştığın tepeden bir sonraki tepenin ardındadır. Ve tepeler hiç bitmez, arka arkaya sıralanır giderler...

*

Les Fleurs du mal ilkin *Seyyiat Çiçekleri* diye çevrildi Türkçeye (Şahabettin Süleyman, 1914). Âlişanzâde 1927’de yayımladığı çevirisine *Elem Çiçekleri* demişti. Vasfi Mahir, yapıtın yüzüncü yayın yıldönümünde yayımladığı çevirisine aynı adı verdi (1957). Ahmet Muhip Ağrı *Çiçekleri* diyordu. Ozanın yüzüncü ölüm yıldönümünde (1967) Suut Kemal Yetkin’in yirmi sekiz şiirden oluşturarak yayımladığı derlemenin adı ise *Kötülük Çiçekleri*’ydi. *Şer Çiçekleri*, *Hastalık Çiçekleri*, *Günah Çiçekleri* gibi yorumlar da oldu. Bu yaklaşımların her birinde gerçeklik payı var. “Mal” hem seyyiat (Arapça “seyyi” in çoğulu: kötülük, suç), hem elem, hem ağrı, hem kötülük, hem şer, hem hastalık, hem günah vb. Ben bu adlar arasından en yaygın olanını seçtim. Ayrıca en doğrusunu. Nedeni şu: Baudelaire, yapıtın ikinci, üçüncü baskılarına koymayı düşündüğü önsöz tasarılarının ilkinde “Anlattığım bütün kötülükler benden bilindi,” der. İkinci önsöz tasarısında da şöyle bir söz kullanır: “Ünlü ozanlar şiir ülkesinin çiçekli illerini çoktan bölüşmüşlerdi. Kötülük’ten Güzellik’i çıkarmak güç mü güçtü; gene de hoş geldi bana bu durum [...] Kimileri bu şiirlerin kötülük üretebileceğini söyledi. Kimileri, iyi yürekli kimileri de bu şiirlerin birtakım iyiliklere yol açabileceğini...”

Sait Maden

ÖNSÖZ *TASARILARI*

I

Fransa bir bayağılık evresinden geçiyor. Paris evrensel budalalığın ışıldadığı merkez. Fransa'nın, Molière'e, Béranger'e karşın, *gelişme* yolunda bu denli hızlanacağı hiç akla gelmezdi. – Sanat sorunları, *terrae incognitae*.¹

Budaladır büyük adam.

Kıtabım yararlı olabildi. Yakınmıyorum bundan. Zararlı olabildi. Sevinmiyorum buna.

Şiirin amacı. Kadınlarım, kızlarım, kız kardeşlerim için yazılmadı bu kitap.

Anlattığım bütün kötülükler benden bilindi.

Kinle, aşağısamayla eğlenip oyalanma. İçli şiir aşağılık bir şeydir. *Et verbum caro factum est*.² Diyeceğim, ozan yan tutmaz. Sıradan bir ölümlü olur çıkardı yoksa.

Şeytan. İlk günah. İyi insan. İsteseydiniz Zorba'nın gözdesi olurdunuz; Tanrı'yı sevmek, ona inanmaktan daha zordur. Tersine, Şeytan'a inanmak onu sevmekten daha zordur bu yüzyılın insanları için. Herkes duyup sezer onu, ama kimse inanmaz. Eşsiz inceliği Şeytan'ın.

Kendi seçtiğim bir ruh. Dış donanım. – Böylece yenilik. – Önyazı. – D'Aureville. – Rönesans. – Gérard de Nerval. – Hepimiz asılmış ya da asılacak adamlarız.

Bir iki pislik koydum sayın gazetecilerin hoşuna gitsin diye. Ne denli iyilikbilmez oldukları ortaya çıktı.

1 Latince bir deyim: Bilinmeyen alanlar. (ç.n.)

2 Latince bir deyim: Söz, değeriyle etkinlik kazanır. (ç.n.)

II

Kadınlarım, kızlarım, kız kardeşlerim için yazılmadı bu kitap; komşumun kadınları, kızları, kız kardeşleri için de. Bütün iyi davranışları kibarlık diliyle birleştirme heveslilerine bırakıyorum bu işi.

Güzel söz söylemeye tutkun kişi kalabalıkların kiniyle karşı karşıyadır, bilirim. Ama hiçbir kamusal onama beni bu yüzyılın akıl almaz, uydurma ağzıyla konuşmaya, mürekkebi erdemle birleştirmeye zorlayamayacak.

Ünlü ozanlar şiir ülkesinin çiçekli illerini çoktan bölüşmüşlerdi. *Kötülük*'ten *Güzellik*'i süzüp çıkarmak güç mü güçtü; gene de hoş geldi bana bu durum. Temelinden yarar-sız ve kesinlikle temiz yürekli olan bu kitap, kendimi eğlendirme ve engeli aşmaya yönelik tutkulu bir zevk girişimin-den başka amaç taşımıyor.

Kimileri bana bu şiirlerin kötülük üretebileceğini söyledi. Kimileri, iyi yürekli kimileri de, bu şiirlerin birtakım iyiliklere yol açabileceğini; bana dokunmadı bu. Kimilerinin kaygısı, kimilerinin de umudu şaşırtmadı beni; bu kişilerin tek yararları şu oldu: Yüzyılımızda yazın sanatına özgü temel kavramlar hepten unutulup gitmişti.

İnsanın doğal aptallığına ünlü birkaç burnu büyüğün sağladığı yardıma karşın, ülkemizin *gelişme* yolunda bu denli hızla yürüyebileceğine hiç mi hiç inanasım yoktu. Bu dünya, tinsel adamın horgörüsüne bir tutkunun şiddetini veren yoğunluğu kazandı, bir bayağılaşma yoğunluğunu. Ama tutkunun bile delip geçemeyeceği mutlu kabuklar da vardır.

Başlangıçta, birçok eleştirmeni yanıtlamak ve bu arada, çağdaş aydınlık yüzünden bütün bütüne karanlığa gömül-müş kimi kavramları açıklamak niyetindeydim. Nedir şiir? Nedir amacı? İyi ile güzel arasındaki ayrım; *Kötülük*'teki *Güzellik*; şiirdeki ses uyumuyla şiir uyaklarının insandaki ölümsüz tek düzelilik, bakışım ve şaşırtıcılık gereksinimle-

rine karşılık verebilmeleri; biçimin konuya uyarlanması; esinlenmenin tehlikesi ve yararsızlığı vb., vb.; ama bu sabah birkaç halk paçavrası okuma hatasını yaptım; ansızın yirmi atmosfer basıncında bir gevşeklik çöktü üstüme ve ne olursa olsun, kime olursa olsun herhangi bir şeyi açıklamamanın korkunç yararsızlığı karşısında durakaldım. Bilenler anlar beni, bilmeyenler ya da anlamak istemeyenler için birbiri üstüne, boşu boşuna açıklamalar yığacağım.

III

Sanatçı, belirli bir dizi çaba sonunda, nasıl belirli bir özgünlüğe ulaşabilir;

Şiir, kökleri insan ruhunda hiçbir klasik kuramın belirtmediği kadar ileriye dalan bir sağdeyiyle nasıl müziğe yaklaşır;

Nasıl Fransız şiirinde, Latin ve İngiliz dillerindeki gibi, anlaşılmamış, gizemli bir sağdeyi bulunur;

Her bir sözcüğün kaç uyağı olduğunu tamı tamına bilmeyen her ozan, herhangi bir düşünceyi dile getirmekte neden yeteneksizdir;

Şiir tümcesi niçin yatay çizgiye, çıkan düz çizgiye, inen düz çizgiye öykünebilir (ve bu yolla müzik sanatına, matematik bilimine yaklaşır); niçin göğe doğru, soluğu kesilmeden, dimdik çıkabilir ya da ağırlığın bütün hızıyla cehenneme doğru dimdik inebilir; niçin bir sarmalı izleyebilir, bir parabol boyunca gidip, üst üste bir dizi açıdan oluşmuş kırık çizgiye eşlik edebilir;

Şiir sanatı her acılık ve tatlılık duyusunu, erinç ve korku duyusunu belirtme olanağıyla, benzer ya da ters şu isimle şu sıfatla birleşmesiyle niçin resim, mutfak ve kozmetik sanatına bağlanır;

İlkelerimden yararlanan ve yirmi derste öğretmeyi üstüme aldığım bilgiyi elde eden her kişi, bir başkasından daha

çok ıslıklanmayacak bir trajedi yazma ya da bildiğimiz her destan kadar sıkıcı olması gereken uzunlukta bir şiir düzme yeteneğini nasıl kazanır.

Tanrısal duyarsızlığa doğru yükselmekten daha güç bir iş bu! Çünkü ben, en asil çabalara karşın, demokrasiye yönelik bazı övgüler ve hatta beni seçtiğim konunun mutsuzluğu konusunda özür dilemeye sevk eden çerçöp gibi yüze sürülen kapatıcı benzeri bazı vesilelerin de kanıtladığı üzere çağdaşlarımın hoşuna gitme arzusuna direnmeyi başaramadım. Ama sayın gazeteciler böyle okşamalara nankörlük ettiğinden yeni baskıda bunun izini yok etmeye çalıştım.

IV

(Belki eski notlarla birleştirmek için.)

Anlaşılmamış ya da çok az anlaşılmış olmanın bir övünçü varsa, ben bunu bu küçük kitapla çarçabuk elde ettim. Birçok kez değişik yayıncılara önerilip tiksintiyle geri çevirilen, 1857’de çok tuhaf bir yanlış anlama yüzünden kovuşturmaya uğrayıp budanan, benim umursamazlığım ile yeniden ortadan silinip birkaç yıllık sessizlik süresince yavaş yavaş tazelenerek büyüyüp güçlenen bu yapıt, *son günlerin Esin Perisi*’yle uyuşmazlık içindeki bu yapıt yeni, keskin bir iki dokunuşla gene dirilip canlandı ve bugün üçüncü kezdir gözüpekliğiyle aptallık güneşine meydan okuyor.

Suç benim değil; kendini halkın nefretine aldırmayacak denli güçlü sanan ısrarcı bir yayıncının suçu. Dostlarımdan biri, büyük bir ozan, bana: “Bütün yaşamınız üstünde bir kara leke gibi kalacaktır bu kitap,” diyordu daha başlangıçta. Gerçekten de, başıma gelen bütün tatsızlıklar, bugüne dek, onu haklı çıkardı. Ama ben, kinden sevinç çıkarmayı bilen, ağağlamalardan övünç duyan o mutlu kişilerdenim. Aptallığa şeytancasına tutkun beğeni anlayışım kara çalma-

nın kılık değiştirmelerinde özel zevkler bulduruyor bana. Kâğıt gibi lekesiz, su gibi saf, bir kudas ayincisi gibi koyu sofu, bir kurban gibi zararsız biriyim ben, kendime sefih, ay-yaş, zındık, katil süsü vermekten hoşlanmam.

Niçin, nasıl yapıp ettim bu kitabı, neydi amacım, yöntemim, araçlarım; bütün bunları açıklarsam –yayıncımın ileri sürdüğüne göre– hem benim için, hem onun için yararlı olurmuş. Böyle bir eleştiri çalışmasında derin sağdeyi tutkunlu kafaları eğlendirme şansı bulunacaktı kuşkusuz. Onlar için ileride böyle bir çalışma yaparım belki, on on beş nüsha da bastırırım. Ama, iyice bir tartarsak, apaçık değil mi hem onlar, hem ötekiler için gereksiz bir uğraşı olduğu? Nasıl olsa birileri bilir ya da bulurlar, ötekilerse hiç mi hiç anlayamayacaklardır. Bir sanat yapıtının inceliğini topluma duyumsatabilme işinde en korktuğum şey gülünç olmaktır ve bu konuda, bütün Fransızları bir kararnameyle bir çırpıda zengin ve erdemli kılmak isteyen düşçülere denk olmaktan çekinirim hep. Kaldı ki çok çok iyi bir nedenim de var: Canımı sıkar bu iş, hiç hoşuma gitmez. Kalabalığı bir kostüm ya da dekorasyon atölyesine, oyuncunun konutuna götürür müsünüz? Bugün deliye dönmüş, yarın ilgisini yitirecek topluma birtakım oyunların püf noktasını gösterir misiniz? Açıklar mısınız ona oyun provalarındaki doğaçlama değiştirimleri; düzeltmeleri; yapıtın harcına gerekli olan gözbağcılıkla düzmeciliğin içine ne ölçüde içgüdü ve içtenlik karıştırıldığını? Yırtık pırtık bütün kumaş parçalarını, yüz boyalarını, zincirleri, makaraları, bozup değiştirmeleri, karalamaları, kısaca sanat tapınağını oluşturan bütün sevimsizlikleri gözünün önüne serer misiniz?

Ayrıca bugün canım istemiyor böyle bir şeyi. Ne tanıtlama isteğim var, ne şaşırtma, ne eğlendirme, ne de inandırma isteğim. Sinirlerim ayakta, keyfim hiç yok. Kesin bir dinlenme, sürekli bir gece için can atıyorum. Şarapla afyonun o çılgın zevklerinin ozanıyorum ben, tek susadığım şey yeryüzünde hiç bilinmeyen bir içki, göksel eczacının bile bana veremeye-

ceği bir içki – öyle bir içki ki ne yaşam bulunsun içinde ne ölüm, ne istek ne de yokluk. Hiçbir şey bilmemek, hiçbir şey öğrenmemek, hiçbir şey istememek, hiçbir şey duymamak, yalnız uyumak, uyumak hep, bugün tek dileğim bu. Utanılacak, rezil bir dilek, ama yürekten.

Ama yine de, üst düzeyde bir zevk bize kendi kendimizle çelişkiye düşmekten sakınmamayı öğrettiği için, bu rezil kitabın sonunda, en çok değer verdiğim birkaç kişinin gönül okşayıcı tanıklıklarını bir araya getirdim; böylece, yansız okuyucu, benim kesinlikle dışlanması gereken biri olmadığımı, kimi kişilere kendimi sevdirebildiğimi hesaba katarak, basılı bilmem hangi paçavranın söylemiş olmasına karşın, “yüzümün dayanılmaz çirkinliği”nin yüreğimde bulunmadığını anlayabilsin.

En sonunda da sayın eleştirmenlerin olağandışı bir cömertlikle...

Ve cehalet gitgide büyüdüğü için...

Öykünmeleri doğrudan doğruya ben kendim ele veriyorum...

Charles Baudelaire

Okura

Eli sıkılık, sersemlik, günah, yanılğı
Gövdemizi işler, yer tutar içimizde,
Besleriz o cânım pişmanlıkları biz de
Bit beslediğince dilencilerin tıpkı.

Günahlarımız inatçı, gevşek tövbemiz;
İç döker, acısını çıkarırız bol bol,
Ve dönerken sevinç verir bize bataklık yol,
Kirlerimiz pis yaşlarla yıkanır deriz.

Kötülük yastığı üstünde salları durur
Şaşkın ruhumuzu Koca İblis her zaman,
Ve zengin madenini istemin o yaman,
O bilge simyacı duman gibi savurur.

Bizi oynatan ipleri Şeytan tutmada!
Öğürtücü şeylerde ne tatlar buluruz;
Leş gibi karanlıkları geçip, korkusuz,
İneriz cehenneme her gün biraz daha.

Öpüp dişleyen zavallı çapkın gibiyiz
Bereli göğsünü geçkin bir orospunun,
Bulduğumuz kaçamak zevki, uzun uzun,
Susuz portakalca sıkmasını biliriz.

Milyonca kurtçuk gibi yoğun, gide gele
Ziftlenir beynimizde bir Şeytan oymağı,
Ve her solukta Ölüm'ün gizli ırmağı
İner ciğerlerimize boğuk bir sesle.

Irza geçme, zehir, hançer, yangın giderek
Güzel nakışlarını işlememişlerse
Acınacak yazgımıza, o rezil beze,
Yazık! Pek atılgan değil ruhumuz demek.

Ama av köpekleri, çakallar, panterler,
Maymunlar, akbabalar, akrepler, yılanlar,
Tırmanan, böğüren, uluyan, bağırانlar
İçinde, kötülüklerimizin o beter

Ağılından biri var, öyle pis, yaman ki!
Yok büyük çığlıkları, büyük edimleri,
Yok ya istedi mi yakıp yıkar her yeri,
Şöyle bir esnese dünyayı yutar sanki;

Can sıkıntısı o! – Gözü yaşarır birden,
Çubuğunu yakıp kurar darağaçları.
Onu bilirsin, okur, o nazik canavarı,
– İkiyüzlü okur, – benzerim, – kardeşim, sen!

(1855)

İÇ SIKINTISI ve ÜLKÜ

Kutsama

Gün olur, bir ulu güçler buyruğu üzre,
Ozan bu çekilmez dünyada görünür ya,
Çılgına dönen anası, sığınıp küfre,
Yumruk sallar haline acıyan Tanrı'ya:

– “Ah! bu yüzkarasını beslemek yerine,
Bütün bir engerek yumağı doğursaydım!
Lânet o kısacık hazların gecesine,
O zaman gebe kaldı bu cezaya karnım!

Onca kadın içinden beni seçtin ya sen
Vermek için suratsız kocama tiksinti,
Alevlere fırlatmak gelmez ya elimden,
Bir aşk mektubu gibi, o cılız ifriti,

Beni bunaltan kinini savuracağım
Kötülüklerinin ilençli aletine
Ve o zavallı ağacı bir buracağım,
Vebalı goncalar açamayacak yine!”

Böylece köpüğünü yutkunur hıncının,
Ve, sonrasız yazgıları hiç düşünmeden,
Cehennem’de kendine hazırlar bir yığın
Analık suçlarına özgü kütüklerden.

Ne var ki, bir görünmez Melek esirger de,
Yadsınan çocuk güneşle esriyip gider,
Ve yediği her şeyde, içtiği her şeyde
Bulur al bengisular ve göksel besinler.

Bulutla söyleşir de, yelle oynar da,
Çarmıh yolu şarkısıyla geçer kendinden;
Ve hac boyunca gelen Ruh ağlar ardında
Bir orman kuşu gibi onu görür de şen.

Onu ürkek süzer sevmek istedikleri,
Ya da, sessizliğinden aldıkları güçle,
Araştırırlar canını yakacak yeri,
Ve yavuzluklarını denerler üstünde.

Onun ağzına özgü şarapla ekmegi
Külle, pis tükürüklerle karıştırarak,
İkiyüzlüce atarlar değdiği şeyi,
Bir suçtur onlara bastığı yere basmak.

Karısı gider her yerde haykıra yakına:
– “Tapacak güzellikler buluyor ya bende,
Çalışacağım eski putlar sanatına,
Yaldızlarla bezenmek istiyorum ben de;

Ve geçeceğim kendimden günlük, ıtır, misk,
Yaltaklık, et ve şaraplara gömülerek,
Söküp atar mıyım diye benimle esrik
Gönülden tanrısal saygıları gülerek!

Canıma yetince bu dinsiz eğlenceler,
İnce, berk elimi koydum mu üzerine,
Tırnaklarım, kartal tırnaklarına benzer,
Bir yol açabilecektir ta yüreğine.

Bir yavru kuş gibi titreyen ve çırpınan
O yüreği bağrından kıpkızıl sökecek,
Ve, kurtulsun diye köpeğim açlığından,
Fırlatıvereceğim yere, hor görerek!”

Göge doğru, görür de eşsiz bir taht yeri,
İnançlı kollarını açar mutlu Ozan,
Saklar aydın ruhunun geniş şimşekleri
Kızgın ulusların görünüşünü ondan:

– “Şükür, Tanrım, ki verirsin acıyı nice
Yüz karamıza tanrısal ilaç gibi sen,
Bir benzeri bulunmaz ve temiz içkice
Güçlüleri ne kutsal hazlara yönelten!

Bilirim ki saklıyorsun bir yer Ozan’a
Mutlu sıralarında kutsal Birliklerin,
Ve onu çağırdın bitimsiz bayramına
Erdemlerin, Tahtların, Egemenliklerin.

Bilirim ki acı biricik yücelmedir,
Ne toprak diş geçirir ona, ne cehennem,
Ve gizemli tacımı örmekte gerekir
Tüm çağlara, evrenlere boyun eğdirmem.

Eski Palmir’in yitik mücevherleriyle
Bilinmez metaller, incileri denizin,
Yetmez elbet, kendi elinle taksan bile,
Bu göz alan, parlak tacı süslemek için;

O yalnız en yalın ışıktan yapılacak,
Kutsal ocağından çıkarılıp ilk tanın,
Ve ölümlü gözler, parıltısında, ancak,
Benzeridir ölgün, donuk birer aynanın!”

(1848?)

Albatros

Tayfalar sık sık yakalar, iş olsun diye,
Koca deniz kuşlarını, albatrosları,
Keskin çukurlar üstünden kayan gemiye
Eşlik eden o kaygı bilmez dostları.

Ama bırakıldılar mı güvertelere,
O gök kralları ne sünepe, ne sarsak
Seriverir koca kanatlarını yere,
Yanlarında sürünen kürekler gibi, ak.

O kanatlı yolcu ne miskin, ne sümsüktür!
Ne çirkin, ne gülünçtür o güzel kuş şimdi!
Topallar kimi, uçan sakata öykünür,
Bir pipoyla gagasını dürtükler kimi!

O bulutlar prensine benzer Ozan da,
Fırtınayla senlibenli, yaylara gülen;
Yere sürülmüştür yuhalar arasında,
Yürüyemez devce kanatları yüzünden.

(1842)

Yükselme

Göllerden yukarı, vadilerden yukarı,
Dağ, deniz, bulut, orman, hepsinden öte,
Güneşin, havanın dışındaki bir gökte,
Yıldızlı boşluğun sınırlarından ayrı,

Ruhum, devinirsin nasıl da yeğin, çevik,
Ve, suda bayılan yüzücü gibi usta,
Yol açarsın kendine derin sonsuzlukta
Dile gelmez ve erkekçe bir hazla, esrik.

Çok yükseğe uç, unut bu iğrenç leşleri,
Arıt kendini yüce, eşsiz bir uzayda,
Ve iç, bir tanrısal, katkısız içki say da,
Saf boşluğu dolduran parlak ateşleri.

Ağırlığıyla sisli varlığa yüklenen
Can sıkıntıları, bitmez dertler ardında,
Ne mutludur güç bulup da kanatlarında
Aydın, duru alanlara doğru yükselen!

Düşünceleri birer kuş gibi art arda
Havalanır gider göklere sabahleyin,
– Süzülür yaşamın üzerinde, her şeyin,
Dilsiz çiçeklerin dillerinden anlar da!

(1857)

Eşduyumlar

Doğa bir tapınak, canlı direklerinden
Anlaşılmaz sözlerin yayıldığı yer yer;
İnsan orda simgeler ormanından geçer
Bildik bakışlarla gözlenirken derinden.

Birleşen uzun yankılar gibi uzakta
Bir karanlık ve bir derin birlikte yalnız,
Gece gibi, ışık gibi uçsuz bucaksız,
Renkler, sesler, kokular söyleşip durmakta.

Diri kokular vardır çocuk tenlerince,
Obua tadında, çayırlarca yeşildir,
– Kimi de var, ayartıcı, gür, zengin nice,

Genişleyen, yayılan sonsuz şeylerle bir,
Misk, amber, buhur ve günlük benzeri, uzun
Coşkusunu şakırlar duyuların, usun.

(1846?)

Fenerler

Rubens, unutuş ırmağı, erinç bahçesi,
Körpe et yastığı, ki orda sevmeyiz,
Ama sürer yaşamın coşup devinmesi,
Gök içre hava gibi, deniz içre deniz;

Leonardo da Vinci, derin, karanlık ayna,
Yurtlarını kapatan çam ve buzulların
Gölgesinde melekler belirir yan yana
Tatlı, gizemli bir gülüşle, cana yakın;

Rembrandt, yalnız bir büyük haçla süslenen,
Fısıltılar dolu, soğuk sayrıharevi,
Gözyaşlı dualar taşar süprüntülerden,
Birdenbire gelip geçer bir kış alevi;

Michelangelo, o pusarık yerde Herkül
Görülür İsalara karışan ve yarı
Karanlıkta dev gölgeler dinelir yer yer
Kefenlerini yırtıp gergin parmakları;

Boksör öfkesinden fauna kabalığına dek,
Hoyrat güzelliğini toplamayı bilen
Sarı, argın kişi, övünçten taşan yürek,
Puget, forsaların kederli sultanı, sen;

Watteau, o karnaval ki ünlü yürekler
Kelebekler gibi dolaşır yana yana,
Avizeler bu baloya çılgınlık serper
Hafif ve yeni süsler çıkarıp meydana;

Goya, o kara düş bilinmeyen şeylerden,
Pişirilen dölütler şabat zamanları,
Aynada cadılar, çoraplarını çeken
Çıplak kızlar, ayartmak için şeytanları;

Delacroix, kötü ruhlar basmış kan gölü,
Yeşil bir çam ormanıyla gölgeli, derin,
Garip boru sesleri geçip gider, ölü
Gök altında, boğuk bir âhınca Weber'in;

Bu küfürler, yalvarışlar, bu ilenmeler,
Çıglıklar, coşkular, yaşlar, *Te Deum*'lar¹ bu,
Bin labirenti dolaşan bir yankı yer yer;
Ölümlü yüreklerin tanrısal afyonu!

Bu bir sesleniş ki bin nöbetçi yineler,
Bir buyruğun bin ses borusundan çıkışı;
Bin kalenin burcunda yakılmış bir fener,
Sık ormanlarda yitmiş avcılar çığırışı!

Şurası gerçek ki Tanrım, onurumuzdan
Verebildiğimiz en iyi kanıt, bu tutkun
Hıçkırıktır hep, çağdan çağa akaduran,
Varır, kıyısında diner sonsuzluğunun!

(1857)

Kötü Keşiş

Yüksek duvarlar üzre eski manastırlar
Kutsal Gerçekliği hep göz önüne sermiş,
Dindar gönülleri bu yoldan ısıtırlar,
Soğuk sofuluklarına son verirlermiş.

İsa tohumları çiçekteyken o yıllar,
Şimdi pek anılmayan birçok ünlü keşiş
Gömüt alanlarını hep işyeri kılar,
Ölüm'ü sadelik içre yüceltirlermiş.

– Ben kötü keşişe bir mezardır ki ruhum,
İçinde ezelden beri döner dururum;
Süsleyen şey yok bu pis manastırı, bu ini.

Canlı görüntüsünden acı çöküntümün
Sağlar mıyım bilmem, ben tembel keşiş, bir gün
Elimin ürünüyle gözümün özlemini?

(1842-1843)

Düşman

Üç beş yerine parlak güneşler vuran
Karanlık bir fırtına oldu gençliğim;
Bitik bahçemde yıldırımla yağmurdan
Tek tük pembe yemiştir bütün derdiğim.

Vardım düşüncelerin güzüne demek,
Suyun yer yer mezarlar gibi oyduğu
Sele gitmiş toprakta düzlemem gerek
Kürekler, tırmıklarla her bir oyuğu.

Gelişir mi bilinmez bir güç bulur da
Düşündüğüm o yeni çiçekler burda,
Kumsal gibi yıkanmış yerde, kim bilir?

– Ey acı! Ey acı! Varlığı yer Zaman,
Yitirdiğimiz kanla büyür, serpilir
Bağrımızı kemiren o sinsî Düşman!

(1855)

Karayazgı

Kaldırmaya böyle bir ağır
Yükü, Sisyphe, inadın gerek!
Gönül işe yatkındır ya pek
Sanat uzun, Zaman kısadır.

Ünlü gömütlüklerden uzak,
Gider boş bir sinliğe elbet
Yüreğim, o boğuk trampet,
Cenaze marşları çalarak.

– Gömülü çok mücevher uyur
Karanlıkta, unutulmuştur,
Kazma ve burgulardan ayrı;

Boşa yayan çiçek var nice
Tatlı kokusunu bir gizce
Derin ıssızlıklardan ağırı.

(1852)

Önceki Yaşam

Çok yaşadım o geniş revaklar altında ben
Ki deniz güneşleri binbir ateşle bezer,
Ve akşamüstü bazalt mağ'ralarına benzer
Kıldardı görkemli, dev sütunları hep birden.

Dalgalar, suya vurmuş göğü sürüyüp gezer,
Katardı ne gizemler, yücelikler getiren
Öyle eşsiz uyumlar zengin ezgilerinden
Gün batarken gözümü saran renklere yer yer.

Dingin hazlara verdim orada zamanımı,
Görkemlerle çevrili, denizle, gökle, yerle
Ve kokular içindeki çıplak kölelerle,

Palmiye dallarıyla serinletir alnımı
Ve büyük bir özenle derinleştirirlerdi
Beni yiyip bitiren gizli, onulmaz derdi.

(1855)

İnsan ve Deniz

Özgür insan, seveceksin denizi hep sen!
Deniz aynan senin; ruhunu seyredersin
Onun sonu gelmez dalgalarında, derin
Bir uçurum senin yüreğin de gerçekten.

İçin gider kendi yansına dalarsın da;
Gözler, kollarla sararsın onu, gün günden
Eğlenir yüreğin kendi gürültüsünden
O yatışmaz, yaban yakınma arasında.

İkiniz de ağzı sıkı, karanlıksınız:
Ölçemedi, insan, derinliğini kimse,
Deniz, kimse bilemez gömüleriniyse,
Ne gizlerdir öyle kıskanç sakladığınız?

Gelgelelim işte sayısız yüzyıllar var,
Çarpışırsınız pişmanlık duymadan, çılgın,
Tutkunu oldunuz öldürmenin, kıyıncın,
Amansız kardeşler, uslanmaz savaşçılar!

(1852)

Büyüklenmenin Sonu

O, Tanrıbilimin en doruğa varmış,
Serpilmiş olduğu bulunmaz çağlarmış,
Derler ki en ulu bilgelere biri,
– Zorlayıp duygusuz, sağır yürekleri,
Sarsarak derin geceleri içinde,
Göksel ünlere doğru kendisinin de
Bilmediği yollardan aşp, saf, ince
Ruhlar varabilen yerlere yetince, –
Çok yükseğe çıkıp korkan adam gibi,
Haykırmış, içinde şeytansı bir kibir:
“İsa’cık! Yükseğe çıkardım seni çok!
Ama, saldırsaydım üstünde zırhın yok
İken, utancına eş olur görkemim,
Sonunda gülünç bir dölüte dönerdin!”

O anda yitirmiş usunu böylece.
Örtmüş o parlak güneşi bir tülle gece.
Bir vakitler dirlik, düzen barınağı,
Gözler kamaştıran o som tapınağı,
O zekâyı sarmış bir büyük kargaşa.
Tutmuş sessizlikle gece baştan başa
Anahtarı yitik bir zindan yerine.
Dönmüş başıboş sokak köpeklerine,
Ve, karıştırarak yazları kışlarla,
Geçti mi kırlardan bomboş bakışlarla,
Yıpranmış bir nesne gibi çirkin, murdar,
Ardından alayla gülermiş çocuklar.

(1850)

Güzellik

Güzelim, ölümlüler! Ben taştan düş gibi,
Bu herkesin incindiği göğsümse, bana,
Düşündüreyim diye verilmiş ozana
Madde gibi dilsiz, ölümsüz bir sevgiyi.

Kurulmuşum gökte ben anlaşılmaz sfenks;
Yüreğim kuğu aklıyla kar bileşimi;
Çizgileri yerlerinden eden devimi
Sevmem de ne ağlar ne de gülerim bir kez.

Ozanlar görkemli tavırlarıma baktıkça,
Ki en yüce anıtlardan almışım demek,
Kafa yorup duracaklar yaşamlarınca;

O uysal âşıkları kendime çekecek
Saf aynalarım var, her şeyi en güzel kılan:
Gözlerim, geniş gözlerim, sonsuz ışıktan!

(1857)

Dev Kadın

Doğa'nın o güçlü ve yaratıcı özünden
Her gün azman çocuklar boy gösteren çağında,
Dev bir kadın yanında yaşamak isterdim ben,
Kösnük bir kedi gibi bir sultan ayağında.

İsterdim o canla tenin açtığını görmek,
Geliştiğini ürkünç oyunlarla başıboş;
Gözlerinde yüzen ıslak sislerde o yürek
Bilmek isterdim içten bir alev saklar mı, loş;

Görkemli bedeninde dolaşmak döne döne,
Dev gibi dizlerinin tırmanmak eğimine,
Ve dokunan güneşler yazın, sıcak mı sıcak,

Serdiği zaman onu kırlara yorgun argın,
Yatıp göğüslerinin gölgesinde uyumak
Erinçli bir köy gibi eteğinde bir dağın.

(1843)

Güzelliğe İlahi

Derin gökten mi geldin, uçurumdan mı çıktın,
Ey güzellik? Boşaltır iyilikle birlikte
Suçluluğu tanrısal, cehennemsi bakışın,
Şarapla bir tutarız seni bu yüzden işte.

Rüzgârlı bir akşam gibi kokular saçarsın;
Yaşatırsın gözünde günbatımıyla tanı;
Öpüşlerin o şerbet, o testidir ki ağzın
Çocuğu yiğit kılar ve ödlele kahramanı.

Uçurumdan mı çıktın, yıldızlardan mı indin?
Büyülenmiş bir köpek gibi ardında Kader;
Sevinçle felakettir o rasgele serptiğin,
Her şey elindedir ya vermezsın hiçbir haber.

Çiğnersin, Güzellik, horladığın ölüleri;
Mücevherlerin bizi büyüler Dehşetiyle,
Ve Cinayet, en seçkin takılarından biri,
Tutkulu bir danstadır yüce karnında öyle.

Sana doğru süzülür büyülenmiş pervane,
Mum çıtırdar, yanar, der: Kutlu olsun bu şamdan!
Eğilmiş bitkin âşık sevdiğinin yüzüne
Mezarını okşarsa nasıl ölecek insan.

Gök, cehennem, nereden gelirsen gel, ne çıkar
Ey Güzellik! Ürküten koca dev, saf, çocuksu!
Yeter ki gözün, gülüşün, ayağın açsınlar
Bana, tanımadığım, sevdiğim bir sonsuzu.

Şeytan, Tanrı, ne olursan ol, Melek, Siren,
– Işık, uyum, ıtır, sen kadife gözlü peri,
Tek kraliçem – daha katlanılır bir evren
Sağla bana, daha hafif kıl saniyeleri.

(1855)

Uzak İklimlerin Kokusu

Gözlerimi kapayıp bir güz akşamı, ılık,
Uzun uzun koklasam yanan göğsünü senin,
Yayılmış ne kıyılar görürüm mutlu, engin,
Bir değişmez güneşin ateşiyle aydınlık;

Uzak bir ada, sarmış her yerini baygınlık,
Bilinmedik ağaçlar, hoş meyvelerle zengin;
Erkekleri hep sağlam yapılı, ince, gergin,
Kadınların gözünde şaşırtan bir yalınlık.

Kokun beni o güzel iklimlere çeker de
Bir liman görürüm hep, yelken, seren her yerde,
Nicedir yorulmuşlar çalkanıp duran suyla,

Havada gezen, burun deliklerime giren
O yemyeşil demirhindilerin kokusuyla
Gemici şarkıları içimde birleşirken.

(1855)

Saçlar

Ey omuza düşen saç kıvrılıp ince ince!
Ey lüleler! Gevşeklik yüklü kokular ya da!
Ölürüm! Toplamaya başucumda sessizce
İçlerinde uyumuş anıları bu gece,
Sallasam o saçları mendil gibi havada!

Asya'sı hazla baygın, Afrika'sı kavuran
Bütün bir uzak dünya, ölmüş gibi, yok gibi,
Senin derinliğinde yaşar, kokulu orman!
Nasıl gönüller varsa müzikte gezip tozan,
Senin kokunda yüzer benim gönlüm, sevgili.

Giderim, insanla ağacın, özsudan doygun,
Kızgın güneşte baygın yattığı iklime ben;
Sağlam örgüler, beni kaldıran dalga olun!
Sende, abanoz deniz, göz kamaştıran, yoğun
Bir düş var alev dolu, yelken, kürekçi, seren:

Bir liman var yankılar içinde, ruhum içer
Orda sesi, kokuyu ve rengi yığın yığın;
Altın, meneviş içre kayıp giden gemiler
Dev kollarını açar sarmaya birer birer
Saf göğü, titrediği bir sonsuz sıcaklığın.

Şu esrime tutkunu başımı gömeceğim
Ötekine kapanmış bu kapkara denize;
Dalgalarla salınan ince gönlümse benim
Kavuşacak böylece, ne doğurgan dinlenim!
Boş zamanın mis kokan salıntıları, size!

Karanlıklar bayrağı siz mavi saçlar, gergin,
Bana çepçevre göğü verenler, sonsuzu hep;
Örgünüzün ipeksi kıyılarında, bitkin
Bırakır beni Hindistan cevizinin, misk'in,
Katranın birbirine karışmış kokusu hep.

Uzun uzun! Her zaman! Elim senin o ağır
Yelene safir, inci, yakut eker art arda,
Gönlün isteklerime kalmasın diye sağır!
Düş kurduğum vaha değil misin, ağır ağır
Anılar şarabını içtiğim testi ya da?

(1855)

*

Gece göklerince bu gönül sana tutkun,
Sen ey hüznün kâsesi, sen ey büyük suskun,
Daha çok severim seni benden kaçtıkça,
Ve, gecemin süsü, göründün mü açıkça
Alayla, kollarımı sonsuz mavilikten
Ayıran uzaklığı çoğaltır gibi sen.

Bir cesede üşüşmüş kurtçuklar benzeri
Atılıp saldırır, tırmanırım ileri,
Senin, taşıyürekli, acıma bilmez hayvan!
Bu soğukluğuna gönlüm daha çok hayran!

(1843)

*

Odana yığmadığın kaldı bütün evreni,
İğrenç kadın! Usancın acımaz kılar seni.
Dişlerin bu garip oyunla eğlensin diye,
Her gün sana bir yürek gerekir çiğnemeye.
Gözlerin, şenliklerde donatılmış dükkânlar
Ve ışıklandırılmış ağaçlar gibi yanar,
Hep iğreti bir gücü kullanır yerli yersiz,
Öz güzelliklerinin yarasından habersiz.

Kör, sağır makine, hep acımazlık üreten!
Herkesin kanını içen şifalı âlet, sen,
Nasıl utanmamış, solduğunu görmemişsin
Bütün aynalar önünde onca görkeminin?
Ustası geçindiğin o büyük kötülükten
Bir kez irkilmedin mi dehşete düşüp de sen,
Gizli kaygılarınca büyük doğa, ey kadın,
Yararlanırken senden, sultanı günahların,
– Senden, iğrenç hayvan, – bir deha yaratmak için?

Ey çirkef büyüklük! En yücesi rezilliğin!

(1843)

Bir Leş

Ruhum, anımsa gördüğümüz şeyi, güneş
İçindeki günde, erken:
Çakıldan yatağında öğürtücü bir leş
Bir patikayı dönerken,

Bacaklarını dikmiş bir kadınca, azgın,
Ateşli, zehir dökerek,
Açıyordu buğular kaynaşan bir karın
Öyle edepsizce, gevşek.

Güneş parlıyordu pişirip kotarmaya
Üstünde bu çürüntünün,
Geri verebilmek için büyük Doğa'ya
Çattığından yüz kat üstün;

Ve gök bakıyordu bu yaman iskeletin
Açmasına çiçek gibi.
Bayıldım sanırdınız, çimenlikte etin
Kokusu bir keskindi ki.

Kokmuş karında vızır vızırdı sinekler,
Ordan tabur tabur kara
Kurt akıyordu, bir yoğun sıvıya benzer,
Bu canlı paçavralara.

Her şey dalga gibi alçalıp yükselirken,
Atılırken çitirtilarla,
Gizli bir soluktan şişmiş yaşıyordu ten
Sanki çoğala çoğala.

Bir garip müzikle yansıyor bu dünya
Yel gibi, akarsu gibi,
Tohum gibi, harmancının hoş bir uyumla
Kalburunda çevirdiği.

Biçimler silinip düşe dönüyordu tam,
Beliren bir taslak vardı
Unutulmuş tuval üstünde, sanki ressam
Belleğinden tamamlardı.

Kaygılı bir köpek, kayalar ötesinden
Kızgın bizi gözlerdi de
Kollardı koparacağı ânı yeniden
Kalan parçayı geride.

– Siz de bu pisliğin olursunuz bir eşi,
Bu kokuşmaların, iğrenç,
Gözlerimin yıldızı, ömrümün güneşi,
Siz meleğim, tutkum, er geç!

Öyle olursunuz, çok incelikli ece,
Tamamlanıp son duanız
Kemikler içinde çürümeye gidince
Çayır, ot altında, yalnız.

Sizi öper gibi yiyen kurtçuğa, canım!
O zaman şunu söyleyin:
Tanrısal özünü, biçimini sakladım
Dağılan sevgilerimin!

(1843)

De Profundis Klamavi²

Biricik sevdiğim, Sen, yalvarıyorum sana
Yüreğimin düştüğü uçurumun dibinden.
Bu dört yanı çepçevre kurşun kaplı bir evren,
Korku ve küfür yüzer gecesinde yan yana;

Yukarda altı ay soğuk bir güneş dolanan,
Öteki altı ay da gecenin yer tuttuğu,
Kutup toprağından daha çıplak bir ülke bu;
– Ne orman var ne dere, ne yeşillik ne hayvan!

O buzdan güneşin acımazlığını geçen
Bir dehşet olamaz şu yeryüzünde gerçekten
Ve bu sonsuz geceyi, eski Kaos’a benzer;

Yazgısını kıskanır oldum şimdi en beter
Hayvanların, bomboş bir uykuya dalabilen,
Ne yavaş çözülüyor zaman yumağı, bilsen!

(1851)

Kedi

Güzel kedim, geri çekip tırnaklarını, gel
Sevdalı göğsüme benim,
Akik ve metal karışımı o güzel
Gözlerini seyredeyim.

Parmaklarım durup durup okşarken seni
Kıvrak sırtından başına,
Ve elim severken elektrikli gövdeni
Hazdan sarhoş olurcasına,

Aklıma kadını gelir. Seninkine benzer
Güzel hayvan, soğuk, derin
Bakışı onun da, kesip yaran bir hançer;

Ve, baştan ayağa değin,
Esmer tenini ince bir hava kuşatır
Ve tehlikeli bir ıtır.

(1844)

Düello

İki er koşarak kapıştı; silahları
Havaya kan ve parıltı sıçrattı, yeğîn.
Bu oyunlar, demir şakırtılar, ahları
Uluyan aşkın ağına düşmüş gençliğin.

Kılıçlar kırıldı! Gençliğimiz de öyle,
Sevgilim! Ama dişler, o çelik tırnaklar
Öç komaz palada, kalleş kamada böyle.
– Aşkla yaralı gönül ne derin kin saklar!

Yaban kedileri, parslar basmış bir yere
Hayınca sarmaşıp düştü iki kahraman,
Tenleri gül açtıracak yoz dikenlere.

– Bu çukur bir cehennem, dostlarla kaynaşan!
Yakınmadan düşelim, kıyıcı amazon,
Hıncımızın şiddeti bilmesin diye son!

(1852?)

Balkon

Sevgililer sevgilisi, anılar annesi,
Sen, bütün tadım tuzum! Bütün işim gücüm, sen!
Ne tatlıydı bir ocak başında sevişmesi,
O güzelim akşamlar ne eşsizdi bir bilsen,
Sevgililer sevgilisi, anılar annesi!

Işıyan akşamlarda kömür alevlerinden,
Balkonda geçen pembe buğulu akşamlarda,
Bir tatlılık, iyilik taşardı her yerinden!
Konuşurduk en Ölmez şeylerden söz açar da
Işıyan akşamlarda kömür alevlerinden.

Ne güzeldir güneşler sıcak akşamüstleri!
Gökyüzü ne derindir! Ne yaman çarpar yürek!
Çekerdim, uzanırken sana, taptığım peri,
Kanının kokusunu ta ciğerlerime dek.
Ne güzeldir güneşler sıcak akşamüstleri!

Tıpkı bir duvar gibi kalınlaşırdı gece,
Seçerdim karanlıkta gözbebeklerini ben,
Ayakların uyurdu ellerimde kardeşçe,
Ölür de dirilirdim soluğunu içerken!
Tıpkı bir duvar gibi kalınlaşırdı gece.

Elimdedir o mutlu süreleri diriltmek,
Yaşarım geçmişimi yanına diz çöker de.
Bulunur mu aransa nazlı güzelliğin, tek
Sevgili yüreğinden, bağrından ayrı yerde?
Elimdedir o mutlu süreleri diriltmek!

O kokular, o sonsuz öpüşler, o yeminler
Yükselir mi ölçülmez bir uçurumdan yine,
En derin denizlerin diplerinde serinler,
Ağar gibi güneşler göğün içerlerine?
– Ey kokular! Ey sonsuz öpüşler! Ey yeminler!

(1856?)

Tutkun

Güneş bir tülle peçelendi. Tıpkı öyle,
Yaşamımdaki Ay! Sen de gölgelerle dol;
İster uyu, ister tütün iç; asık, suskun ol,
Sıkıntının büsbütün dibine dal şöyle.

Bu sende sevdiğim! İster misin ya, söyle,
Gölgeden çıkan tutulmuş yıldızca, kol kol,
Çılgınlık yerlerinde gezmek şöyle bir yol,
Peki! Çık kınından, güzel hançer, çık böyle!

Gözlerini tutuştur lambalar önünde!
İstekler tutuştur densizlerin gönlünde!
Öyle tat verir ki bana sevincin, yasın;

Sen ne istersen ol, kara gece, kızıl tan;
Ürpermeyen bir yerim yok ki haykırmasın:
Tapıyorum sana ben, ey sevgili Şeytan!

(1858)

Bir Hayalet

I

Karanlıklar

Yazgı'nın kovduğu uçsuz bucaksız
Keder zindanları içinde, pembe,
Hoş bir ılık düşmeyen yerde ben hep
Suratsız konuğum Gece'yle yalnız,

Bir ressamım, alaycı Tanrı, resim
Yapmaya mahkûm etmiş karanlığa;
Ölümcül iştahlı bir aşçıyım ya
Kaynatıp yediğim kendi yüreğim.

İncelik ve görkemden bir hayalet
Uzanıp yayılır, parıldar kimi.
Doğulu, düşçül edasından elbet,

Tanırım o güzel ziyaretçimi,
Tam büyüklüğüne eriştiğinde:
Karanlık, yine de ılık içinde.

(1860)

II

Portre

Ölümle Sayrılık hep çevirir küle
Her ateşi, ki tutuşur bizim için.
O ağızdan, boğulduğu yüreğimin,
O gözlerden, iri, tutkun, tatlı öyle,
Merhem gibi güçlü o öpücüklerden,
Işnlardan canlı coşkulardan, nedir
Artakalan? Ah korkunç bu, ruhum! Bir
Soluk mu soluk, karalama desen,

Yalnızlık içinde ölen benim gibi,
Ve ağız bozuk ihtiyarın, Zaman'ın
Her gün sert kanadıyla bozup sildiği...

Kara katili Sanat'ın ve Yaşam'ın,
Öldüremezsın sen belleğimde benim
Zevkim olan kadını, gücüm, güvenim!

(1860)

*Semper Eadem*³

“Nerdendir, diyordunuz, bu garip hüznün sizde,
Çıplak, kara kayaya yükselen deniz gibi?”
– Bağ bozumu bitmeyegörsün yüreğimizde,
Bir yük olur yaşamak. Bu herkesin bildiği,

Şu sizin sevinciniz gibi herkese açık,
Gizemi hiç olmayan çok önemsiz bir keder.
Vazgeçin aramaktan, güzel meraklı, artık!
Sesiniz çok tatlı ya gene de susun, yeter!

Susun artık, bilgisiz! Her şeye hayran kadın!
Çocukça gülen ağız! Yaşam sanmayın sakın,
Tutan Ölüm’dür bizi ince ağlarla çok kez.

Yüreğim bir *yalan*’la esrisin kanıp size,
Bir düş gibi dalsın da güzel gözlerinize
Uyusun gölgesinde kirpiklerinizin tez!

(1860)

Baştan Ayağa

Sabahleyin beni Şeytan
Odamda görmeye geldi,
Laf almak için ağzımdan,
“Bilmek istiyorum,” dedi,

“Onu büyüyle çevirmiş
Güzelim neler, nelerden,
Bedenine biçim vermiş
Pembe, kara nesnelerden

Hangisi en hoşu.” – Ruhum!
Yanıtladın sen İblis’i:
“Onda her şey tek bir uyum,
Yeğlenemez hiçbirisi.

Bayılırım ona, bilmem
Nedir beni saran önce,
Göz kamaştıran Tan’dır hem,
Hem de dinlendiren Gece;

Onun güzel bedeni bir
Eşsiz uyumun eseri,
Hangi çözüm bilebilir
O değişik ezgileri.

Gizemli başkalaşım, âh,
Beş duyumun bir olduğu!
Sesi bende bir rayiha,
Bir musikidir soluğu!”

(1857)

Ne diyeceksin bu akşam, zavallı, yalnız can,
Ne diyeceksin, gönlüm, eskiden soldun diye,
Tanrısal bakışıyla seni birden ısıtan
O en sevgiliye, en güzele, en iyiye?

– Onur verici bir şey yok onu övmek kadar:
Bilemez buyurgan tatlılığını hiç kimse;
O tinsel teninde Meleklerin kokusu var,
Ve gözü ışıktan bir giysi giydirir bize.

İster geceleyin olsun ister yalnızlıkta,
İster sokakta olsun ister kalabalıkta,
Hayali hep havada dans eden bir meşale.

Kimi kez der: “Ben güzelim, buyruğum şu hem:
Benim sevgim uğruna bağlı kalın Güzel’e;
Ben koruyucu Melek, Esin Perisi, Meryem!”

(1854)

*Réversibilité*⁴

Sevinç dolu Melek, bun nedir bilir misiniz,
Nedir utanç, acılar, azaplar, hıçkırıklar,
Nedir, yüreği buruşuk kâğıt gibi sıkır
Korkunç gecelerdeki dehşet, öyle belirsiz?
Sevinç dolu Melek, bun nedir bilir misiniz?

İyilik dolu Melek, bilir misiniz kini,
Acı yaşlar, sıkılmış yumruklar ne gecede,
Amansız çağrısını çalınca öç gene de,
Bastırarak varlığımızın her yetisini?
İyilik dolu Melek, bilir misiniz kini?

Bilir misiniz Sıtmaları, sağlık dolu Melek,
Loş hastanenin büyük duvarları boyunca
Ayak sürüyüp giden o sürgünleri, bunca
Zor bulunur güneş peşinde, dudaklar titrek?
Bilir misiniz Sıtmaları, sağlık dolu Melek?

Güzellik dolu Melek, kırıksıklar ne peki,
Yaşlanma korkusu ne, azap ne içimizde
Vefanın gizli dehşetini sezdiğimizde
Aç gözlerimizin suya kandığı gözlerdeki?
Güzellik dolu Melek, kırıksıklıklar ne peki?

Mut dolu, sevinç dolu, ışıltı dolu Melek,
Senden sağlık dilerdi Davut ecel gelirken
Yayılan buğuyu görse büyülü teninden;
Benim dilediğimse hayır duaların tek,
Mut dolu, sevinç dolu, ışıltı dolu Melek!

(1853)

Günah Çıkarma

Tatlı kadın, koluma yasladınız tek bir kez
O nazik kolunuzu,
(Karanlık yüzeyinde ruhumun hiç silinmez
Bir anı bıraktı bu);

Geç saatti; yeni bir madalya gibi parlak
Dolunay devrilirdi,
Uyuyan Paris'e akardı gece, o ırmak
Tam görkemiyle şimdi.

Evler boyunca, kupa kapıları altından,
Kulakları kırışte
Kediler geçer ya da gelirdi bizimle, can
Gölgeler gibi işte.

Birdenbire, o solgun aydınlıkta boy vermiş
Baş başalıkla özgür,
Sizden, ey ıslıl ıslıl sevinç ürperen, geniş
Sesli çalgı, öyle gür,

Sizden, kıvılcımlanan sabahta, aydınlık, şen
Boru sesine vergi
Yakınmalı bir ezgi kopuverdi, titreşen,
Anlaşılmaz bir ezgi.

Tam, ana-babasına yüzkarası olarak
Kimse görmesin diye
Bir yere kapatılır gibi sıska, pis, ahmak
Bir çocuk ölesiye.

Ezginiz diyordu ki, zavallı melek, sizin,
“Dünyada her şey yalan,
Üstü ne çok örtülse de bencilliğimizin
Sırttır bir aradan;

Ne güç uğraşı güzel kadın olmak, yapmacık
Bir gülüşle ağzında
Bayılan soğuk ve çılgın oyuncuya layık
Bir ilkelik aslında;

Ne saçma gönüllere taht kurmak; güzelliğin,
Aşkın kalır mı yeri,
Unutuş atar her şeyi sepete, vermek için
Sonrasızlığa geri!”

İçimde canlandı o büyülü ay çok zaman,
O baygın hava, sessiz,
Günah çıkarır gibi yürekten fısıldanan
O içler acısı giz.

(1853)

Akşam Ezgisi

İşte her çiçeğin sapında ürperdiği zaman,
Tütsü tütsü dağıldığı zaman her çiçeğin;
Havada sesler, kokular dolaşıyor, yeğin;
İç karartıcı bir vals, baş dönmesi, uzayan!

Tütsü tütsü dağıldığı zaman her çiçeğin;
İncitilmiş bir yürek gibi titriyor keman;
İç karartıcı bir vals, baş dönmesi, uzayan!
Gök hüznü, güzel bir sunak sonuna değin.

İncitilmiş bir yürek gibi titriyor keman,
İçli bir yürekten kara, geniş yokluğa kin!
Gök hüznü, güzel bir sunak sonuna değin;
Güneşin donmuş kendi kanı boğulduğu kan.

İçli bir yürekten kara, geniş yokluğa kin,
Işıklı geçmişin bütün izlerini toplayan!
Güneşin donmuş kendi kanı boğulduğu kan...
İçimde parlayan bir kutsal kap, anın senin!

(1857)

Zehir

Şarap nasıl harika bir donatımla bezer
En derme çatma yeri,
Art arda yükseltir de kızıl altın sisleri
Ne tılsımlı kemerler.
Bulutlu bir akşamda batan güneş benzeri.

Afyon bitimsizliği nasıl da genişletir,
Yayar sınırlanmazı,
Öyle derinleştirir zamanı, oyar hazzı,
Ruha doldurur bir bir
Taşarcasına, kara, acı zevkleri bazı.

Gözlerinden boşanan zehir gibi ne var ki,
Şu yeşil gözlerinden,
Ruh titrer, ters görünür o göllerde, derinden...
O sarp uçurumlar ki
Hayallerim hıncahınç su içer içlerinden.

Korkunç güzelliğini hiçbir şeye değişmem
Isıran tükrüğünün,
Sarar ruhu azapsız bir unutuşla bütün,
Kendinden geçirir hem,
Atar kıyılarına baygın, bitkin, ölümün!

(1857)

Kapalı Gök

Bakışın bir buğuyla örtölüp gitmiş gibi;
Gizemli gözün (mavi mi, yeşil mi, gri mi?)
Zaman zaman sevecen, düşçül, acımaz ya da,
Aldırışsız ve solgun bir göğü yansıtmada.

Ilık, beyaz, buğulu günlerin eşisin sen,
Büyülü gönülleri gözyaşınca eriten,
Bilinmez bir acıyla kıvranan tam uyanık
Sinirler eğlenirken uyumuş ruhla artık.

O sisli mevsimlerin güneşleriyle yanan
Güzelim ufuklara benzersin kimi zaman..
Nasıl da parıldarsın, puslu bir gökten düşmüş
Işıklarla tutuşan yaygın, ıslak görünüş!

Sen tehlikeli kadın, siz kışkırtan havalar!
Sende karlara, sizde kırağılara tapar
Ve çıkarır mıyım böylece amansız kıştan
Ne keskin zevkler demiri de, buzu da aşan?

(1857)

Güzel Gemi

Saymak isterim sana, yumuşacık büyücü!
Gençliğini süsleyen her güzelliği, gücü;
Betimlemek güzelliğini,
Çocukluğun sende olgunluğa yükseldiğini.

Havayı süpürüp yürürsün bol eteğinle,
Nasıl açılırsa bir güzel gemi engine,
Yelkenleri gergin, bir güzel
Uyum eşliğinde, yavaş, salıntılı, tembel.

O yuvarlak boyun, dolgun omuzlar üstünde
Başın bilinmedik bir alımla süzülür de,
Sen görkemli çocuk, gidersin
Öyle dingin bir görünüşle yolunda, yengin.

Saymak isterim sana, yumuşacık büyücü!
Gençliğini süsleyen her güzelliği, gücü;
Betimlemek güzelliğini,
Çocukluğun sende olgunluğa yükseldiğini.

Öne taşıp kumaşı iten göğsün, o gergin
Ve görkemli göğsün bir güzel dolaptır senin,
Ki tutar bütün şimşekleri
Kabarık, parlak kanatlarla, kalkan benzeri;

Uçları pembe silahlı, çıldırtan kalkanlar!
Bir dolap ki içinde ne hoş, tatlı gizler var,
Nice yüreği, nice aklı
Delirtecek şaraplar, meyler, kokular saklı!

Havayı süpürüp yürürsün bol eteğinle,
Nasıl açılırsa bir güzel gemi engine,
Yelkenleri gergin, bir güzel
Uyum eşliğinde, yavaş, salıntılı, tembel.

O soylu bacakların, ittikleri etekler
Altında, kıvrandırır ne karanlık istekler,
İki büyücüdür, çevirir,
Yoğururlar derin bir kapta kara bir iksir.

Senin hiçe sayan kolların genç herkölleri
Pırıl pırıl boa yılanlarından kalmaz geri,
Yarar sanki sıkıp ezmeye
Âşığı, gönlüne damgası çıksın diye.

O yuvarlak boyun, dolgun omuzlar üstünde
Başın bilinmedik bir alımla süzülür de,
Sen görkemli çocuk, gidersin
Öyle dingin bir görünüşle yolunda, yengin.

(1857)

Yolculuğa Çağrı

Yavrum, sevgilim, sen
Tadını bir bilsen
Orda yaşamının birlikte!
Keyfince sevmenin
Ölünceye değin
O sana benzeyen ülkede!
Puslu gökte yer yer
O ıslak güneşler
Senin yaş içinde parlayan
Hayın gözlerince
Bir gizemli, ince
Tat verir gönlüme her zaman.

Orda her şey süs ve güzellik,
Erinç, haz ve dirlik düzenlik.

Evimizse her yıl
Daha pırıl pırıl
Olan döşentiyle bezenir;
Nadir çiçeklerin
Kokusu amberin
Uzak kokusuyla beslenir,
Tavanlar ne zengin,
Aynalar ne derin,
Ne doğulu bir görkemdir bu,
Orda her şey, ince,
Kendi öz dilince
Gizleriyle doldurur ruhu.

Orda her şey süs ve güzellik,
Erinç, haz ve dirlik düzenlik.

Bak gemiler suda
Bir derin uykuda,
O gezmeye düşkün gemiler;
Hepsi de en ufak
İsteğine, uzak
Ülkelerden çıkıp gelirler.
– Ve gün batımları
Giydirir kırları,
Kanalları, kenti gitgide
Altınla, yakutla;
Uyur şimdi dünya
Sıcak bir aydınlık içinde.

Orda her şey süs ve güzellik,
Erinç, haz ve dirlik düzenlik.

(1855)

Onulmaz

Eski, uzun Pişmanlığı boğabilsek bir,
Ki yaşar döne kıvrıla,
Böcek ölüyle, tırtıl meşeyle beslenir,
O da bizim canımızla.
Aman vermez Pişmanlığı boğabilsek bir.

Hangi iksirle, hangi şarap ya da meyle
O karınca gibi titiz,
Orospu gibi aç, kırıp geçiren hele
Kart düşmanı boğarız biz?
Hangi iksirle? – Hangi şarapla? – Ve meyle?

De, güzel büyücü, ah! Bilirsen deyiver,
Nallar altında çiğnenen,
Yaralıların ezdiği bitkine benzer
Bun doldurmuş bu ruha sen
De, güzel büyücü, ah! Bilirsen deyiver

Yarı ölüye ki farkına varmıştır kurt
Ve gitmez karga başından,
Bu ölümcül askere! Kesmeli mi umut
Gömütten, gömüt taşından;
Bu yarı ölünün farkına varmıştır kurt!

Bir çamurlu, karanlık gökyüzü ıştır mı?
Yırtılır mı karanlıklar
Ziftten daha yoğun, ne sabahı akşamı,
Ne yıldızı şimşegi var?
Bir çamurlu, karanlık gökyüzü ıştır mı?

Camları parlatan Umut Kervansaray'da
Söndü yanmamak üzere!
Almak kötü bir yol kurbanlarım, ay da,
Işık da yokken, bir yere!
Şeytan kararttı camları Kervansaray'da!

Sever misin ilençliyi, güzel büyücü, de,
Bağışlanmazı bilir misin?
Bilir misin Pişmanlığı, ki yürektir hedef
Zehirli okları için?
Sever misin ilençliyi, güzel büyücü, de?

Amansız dişiyle kemirir Onulmazlık
Ruhu, zavallı anıtı,
Bir divik sürüsü gibi saldırır sık sık
Oyup temelin altını.
Amansız dişiyle kemirir Onulmazlık!

– Gördüm, pis bir tiyatro sahnesinde bazen,
İnlerken çalgı sesleri,
Cehennemsi bir gökte inanılmaz bir tan
Tutuştururdu bir peri;
Gördüm, pis bir tiyatro sahnesinde bazen

Işıktan, buğudan, altından bir varlığı,
Koca Şeytan'ı yere seren;
Ama bir tiyatro ki gönlüm, uğradığı
Yok bir şeyin, coşku veren.
Bekler boş yere buğu kanatlı Varlığı!

(1855)

Konuşma

Bir güz göğsünüz siz, güzel, aydınlık, pembe!
Ama bende bir deniz gibi yükselir de bun,
Geri çekilirken, üzgün dudaklarımda hep
Yakan tadını bırakır acı çamurunun.

– Elin baygın göğsümde geziyor; arayışın
Boş, sevgilim, orası yağmalanmış bir yerdi
Yırtıcı dişleri, tırnaklarıyla kadının.
Aramayın yüreğimi artık; hayvanlar yedi.

Yüreğim yıkık bir saray kalabalıklardan;
İçmeler, adam öldürmeler, kavgalar dolu!
– Bir koku yüzüyor çıplak göğsünüzü saran!..

Gönüller kırbacı, ey Güzel, istediğin bu!
Şenlikler gibi parlayan ateş gözlerinle
Yak hayvanlardan kalma bu artığı, temizle!

(1857)

Güz Şarkısı

I

Soğuk karanlıklara geldi karışma günü;
O pek kısa yazların ışığı biter yarın!
Duyuyorum şimdiden taşlığa düştüğünü
Acı gürültülerle çatırdayan dalların.

Bütün bir kış boyunca saracak beni: dehşet,
Hınç, ürperme, kızgınlık ve bir bitmez uğraşı,
Kutup cehenneminde bir güneş gibi elbet
Yüreğim andıracak donmuş, kızıl bir taşı.

Ürpererek dinlerim düştüğünü her dalın;
Darağacı kursalar ses vermez bundan kaba.
O yıkılan kaleye benzer içim, bir kalın,
Bir yorulma bilmeyen koçbaşı çarpa çarpa.

Bu tekdüze düşüşü böyle her dinleyişte
Sanırım hızlı hızlı tabut çakan biri var.
Kimin için? – Dün yazdı; bu gelense güz işte!
Bu gizemli gürültü bir bitiş gibi cınlar.

II

Ah o yeşil ışığıyla uzun gözleriniz,
Tatlı kadın, bugünse her şeyde bir acı var,
Ve, hiçbir şey, ne oda, ocak ya da sevginiz,
Sarmaz beni denizde parlayan güneş kadar,

Gene de sevin beni, candan bir anneye eş,
Densizleri de sevin, huysuzları da sevin;
Bir sevgili, bir kardeş olun, batan bir güneş,
Görkemli bir güz gibi tatlıca gülümseyin.

Kısa görev! Bekleyen mezardır; doymaz mezar!
Ah! Bırakın, başımı koyup dizlerinize,
Tadayım, özleyerek beyaz, sıcacık yazlar,
Vuran aydınlığını mevsim sonunun size!

(1859)

Moesta ve Errabunda^s

Söyle, Agathe, yüreğinin uçtuğu varsa,
Kapkara okyanusundan şu iğrenç kentin,
Görkemle parlayan başka bir okyanusa
Erdenlik gibi masmavi, aydınlık, derin.
Söyle Agathe, yüreğinin uçtuğu varsa.

Deniz, engin deniz, avunç getirir bize!
Uğuldayan yellerin sınırsız orguna
Uyan boğuk sesli şarkıcıya, denize
Hangi şeytan bu eşsiz ninniye sunan?
Deniz, engin deniz, avunç getirir bize!

Götür beni, araba! Kaçır beni, gemi!
Uzak! Uzak! Çamur gözyaşından bu yerde!
– Kimi kez Agathe'ın üzgün yüreği der mi:
Son artık suçluluğa, pişmanlığa, derde,
Götür beni, araba, kaçır beni, gemi?

Öyle uzaksın ki sen mis kokulu cennet,
Duru gök altında o sevinçler, sevgiler,
Sevilenin sevilmeye değdiği elbet,
Yüreğin dopdolu bir hazza daldığı yer!
Öyle uzaksın ki sen mis kokulu cennet!

Hele çocuksu aşkların yeşil cenneti,
Koşmalar, şarkılar, demetler, öpüşler hele,
Korularda, akşam, şaraplar testi testi,
Belenlerde kemanların titrek sesiyle,
– Hele çocuksu aşkların yeşil cenneti,

O tertemiz cennet, kapalı hazlar dolu,
Çok daha uzaklarda mı Hint'ten ve Çin'den?
Açılmaz mı inleyen çığlıklarla yolu,
Diriltilemez mi billur sesler içinden,
O tertemiz cennet, kapalı hazlar dolu?

(1855)

Hortlak

Canavar gözlü meleklerce
Döneceğim odana gece
Ve gölgeler içinde, sana
Sokulacağım usulcana;

Gezecek teninde, esmerim,
Aydan da soğuk öpüşlerim
Ve yılanın okşayışları
Ki tırmanır çukurdan ağrı.

Kurşun rengi sabah geldi mi
Bomboş bulacaksın yerimi,
Gün boyu buz gibi kalacak.

Yaşamınla gençliğine sen
Hep sevgi görürsün ellerden,
Benim işimse korku salmak.

Baykuşlar

Altında kara selvilerin
Tünemiş bir dizi baykuş var,
Kızıl gözlü garip tanrılar,
Ufku süzerler derin derin.

Duracaklar kımıldamadan
Sürüp eğri güneşi artık
Yerleşene değin karanlık,
İç kapayan, kederli zaman.

Duruşları bilgeye derstir:
Bu dünyada kaçmak gerekir
Devinimden ve şamatadan;

Geçen bir gölgeyle mest kişi
Ceza gibi duyar her zaman
Yer değiştirmek isteyişi.

(1851)

Müzik

Müzik beni deniz gibi kavrar çoğu kez!
Solgun yıldızıma doğru ben
Sisten bir tavan altında, bitip tükenmez
Bir boşlukta açarım yelken;

Göğsüm öne doğru çıkmış ve ciğerlerim
Yelken bezi gibi şişerken,
Dalga yığınlarının üstünden geçerim,
Gecenin gizlediği benden;

Çırpınan bir geminin bütün tutkuları
Titreşir içimde, derinde;
Uygun esen yel, fırtına, boğuntuları

Geniş burgacın üzerinde
Sallar beni. – Kimi kez de o büyük, durgun
Aynası umutsuzluğumun!

(1857)

Şaşırtıcı Graviür

Bu anlaşılmaz hayalet süs diye bulmuş,
İskelet alnına kabaca oturtulmuş,
Karnavalı düşündüren ürkünç bir tacı.
Delice at sürer, yok mahmuzu, kırbacı,
Atı da bir hayalet, ürkütücü beygir,
Saralı gibi burnundan salyalar gelir.
Boşluğa atılır ikisi de dörtlüde,
Sonsuzluğu çiğneyip çılgın toynaklarla.
Atlı alev saçan bir kılıç döndürür de
Atın ezdiği adsız topluluklar üstünde,
Denetleyen bir prens gibi konağını,
Dolanır sonsuz, soğuk ölüm toprağını,
Orada, ak ve donuk bir güneş altında,
Dünkü ve bugünkü bütün halklar yatmada.

(1857)

Şen Ölü

Salyangozla dolu vıcık vıcık bir yerde
Derin bir çukur kazsam kendime derim,
Şu kart kemiklerimi bir güzel serer de
Suda balık gibi unutulur giderim.

Gömütler de hiçtir bana, vasiyetler de;
Kimseden bir damla gözyaşı mı dilerim?
Ölmeden, kargalar çağırmayı yeğler de
İğrenç gövdeyi her yandan emsinler derim.

Ey kurtlar! Gözsüz kulaksız kara yoldaşlar,
İşte aranızda özgür, şen bir ölü var;
Rint filozoflar, oğulları çürümenin.

Tasasızca gelin kalıntımı görmeye,
Daha başka bir işkence kaldı mı, deyin
Bu ölümler içre ölü ve kart gövdeye!

(1851)

Çatlamış Çan

Acıdır dinlemek, tatlı da, kış geceleri,
Çırpınarak tüten ocağın bir köşesinde,
Uzak anıları, ki usulca döner geri
Sisler arasında çalan çanların sesinde.

Ne de mutludur o gırtlığı sapasağlam çan,
Öyle eskiliğine bakmadan, çevik ve diri,
Dinsel haykırışını nasıl da salar candan,
Çadırdan nöbet tutan yaşlı bir er benzeri!

Bense, ruhum çatlamış benim, bunalıp çokluk,
Doldurmak istese de şarkılarıyla soğuk
Geceleri, gitgide zayıf sesi o kalın

Hırıltısına döner unutulmuş yaralının
Bir kan gölü kıyısında, çok ölü altında,
Kımıldamadan ölen, onca çabalayıp da.

(1851)

İç Sıkıntısı

Şubat kenti kasıp kavuruyor, soluk
Halkına komşu mezarlığın dökmekte
Dolu testisinden karanlık bir soğuk
Ve ölüm, dumanla sarılı dış semte.

Kedim taşlıkta aranırken bir kovuk
Sıska gövdesini titretip gezmekte;
Üşümüş, dolaşır olukta, sesi boğuk
Eski bir ozanın ruhudur elbette.

Büyük çan iç geçirir, tüten odun da
Nezleli saatle söyleşir sonunda,
Açarak sirozlu bir kocakarının

Mirası küflü, şom kâğıtları nice,
Maça kızı, kupa oğlanı sinsice
Derdine yanarlar ölen aşklarının.

(1855)

İç Sıkıntısı

Bin yıl yaşamışça, daha da çok anım var.

Çekmeceleri hep şiirler, bilançolar,
Aşk mektupları, ilamlar, nice makbuzun
Arasına karışmış saçlar dolu, uzun
Bir masada yoktur hazin beynimdeki giz.
Bir piramittir o, bir mahzen ki bitimsiz,
Toplu çukurlardan daha çok ölüleri.
– Ben ayın tiksindiği bir mezarlık yeri,
Vicdan azapları gibi uzun kurtçuklar
Candan ölülerime saldırır dururlar.
Bir yatak odasıym solmuş gülleriyle,
Modası geçmiş bir yığın öteberiyle,
Hüzünlü pastellerle soluk Boucher'lerin⁶
Açık bir şişeyi kokladığı, derin derin.

Uzunlukta ne yetişir topal günlere,
Karlı yıllar lapa lapa yağarken yere,
Acı meraksızlığın meyvesi, Bıkkınlık,
Varır ölümsüzlük boyutlarına artık.
– Bundan böyle, ey canlı ceset! Bilinmeyen
Bir dehşetin çevirdiği granitsin sen,
Sisli bir Sahra'nın dibinde uyuklarsın;
Bir sfenks, bilmediği ilgisiz dünyanın,
Haritada unutulmuş, tek yaptığı şey
Yabanıl şarkı söylemek batan güneşe.

(1857)

İç Sıkıntısı

Kralı gibiyim yağmurlu bir ülkenin,
Zengin, ama güçsüz, genç, yine de çok geçkin,
İğrenmiş yerlere eğilen lalalardan,
Ne köpekleri var gözünde ne bir hayvan.
Ne av eğlendirir onu ne şahin artık,
Ne balkonu altında ölen kalabalık.
Gözde soytarının gülünç baladı bile
Amansız hastanın içini açmaz öyle;
Çiçekle süslü yatağı sanki mezarı,
Ve her prensi hoş bilen odalıkları
Bulamazlar ne giysinler de açık saçık
Gülümseyebilsin bu genç iskelet azcık.
Ona altın çıkarmaya çalışan bilgin
Bağrında yerini bulamadı derdinin,
Ve deneyip Roma tarzı kan banyosunu,
Ki güçlüler kocayınca anımsar bunu,
Kan yerine yeşil Lete⁷ suyu dolaşan
Canlı cenazeyi ısıtamadı bir an.

(1857)

Saplantı

Katedraller gibi korkunç, büyük ormanlar, siz
Uluyan orglar; şu sonsuz yas odaları, hâlâ
Eski hırıltılar titreşen şu yüreklerimiz
Çınlar *De profundis*'lerinizin⁸ yankısıyla.

Sevmem seni, Okyanus! Coşmanı, gümbürtünü
Ruhum kendisinde de bulur; eziklik, hıçkırık
Dolu, yenilmiş insanın acı gülüşünü
Duyarım denizin kaba gülüşünde sık sık.

Şu yıldızlar olmasa, ey Gece! Işıkları
Bildik bir dille konuşan, bayılırdım sana!
Tutkunum ben çünkü boş, kara, çıplak olana!

Karanlıklar öyle perdelerdir ki, dışarı
Fıskırır da gözlerimden akın akın, yaşar
İçlerinde herkese görünmeyen varlıklar.

(1860)

Yokluğun Tadı

Acılı ruh, didinmeye düşkün eskiden,
Umut, ki mahmuzu can katardı çabana,
Artık sürücün olmaz! Utançsız yatsana
Kocamış at, her engele takılıp giden.

Katlan, yürek; ağır uykuna dal şimdiden.

Yenilmiş, bitkin ruh! Koca serseri, sana
Artık ne uğraşından tat var, ne sevgiden;
Kalsın flüt iç çekişten, boru ezgiden!
Zevkler, ilişmeyin bir küskün, bezmiş cana!

Cânım ilkyazın kokusu gitti yabana!

Zamandır her dakika beni yutup yiyen
Sonsuz kar donmuş bir gövdeyi sararcana;
Yukardan baktığım yeryuvarlağı bana
Bir sığınak gösterebilir istemem yeniden.

Çığ, götürür müsün düştüğünde beni sen?

(1859)

Canayakın Dehşet

Yazgın gibi karmakarışık
Bu kül rengi ve garip gökten
Boş ruhuna, yanıtla sapık,
Hangi düşüncelerdir inen?

– İçimde bir derin doymazlık
Karanlıktan, belirsizlikten,
Latin cennetinden kovmalık
Ovidius gibi yakınmam ben.

Kumsallar gibi lime lime
Gökler, onurumu yansıtan;
Cenaze alayı yas tutan

Dev bulutlarınız düşlerime,
Işıklarınızsa, sevdiğim
Cehennem'den yansılar benim!

(1860)

Heotontimorumenos⁹

J. G. F'ye,

Vursam sana kinsiz, kızmadan,
Kasap gibi, nice vurduysa
Kayaya değneğiyle Mûsâ!
Gözlerinden fışkırıp taşan

Yaşlarınla Sahra'mın dibi
İy'ce suya kansın isterim.
Umutlarla gergin isteğim
Yüzer yol alan gemi gibi

Tuzlu gözyaşlarında elbet,
Ve esriyen bağrımda yarın
Güm güm öter hıçkırıkların
Hücum vurur gibi trampet!

Aksayan ses değil miyim ben
İçinde tanrısal ezginin,
Beni öyle sarsan, tedirgin
Eden doymaz Alay yüzünden?

Sesimdeki çığlıktır adı!
Bütün kanım, bir kara zehir!
Ne uğursuz aynayım, gelir
Hep kendini seyreder cadı!

Tokat bende, yanak bendedir!
Ölü de ben, öldüren de ben!
Çark ve çarka gerilmiş beden,
Yara bende, bıçak bendedir!

Kendi yüregimin vampiri,
– O büyük sürgünlerdenim ben
Artık bir daha gülemeyen,
Hep gülmeye yargılı biri!

(1855)

Umarsız

I

Bir Düşünce, bir Biçim, bir Yaratık
Havadan süzülüp düşmüş bir derin,
Bir çamurlu, kurşun Stiks'e¹⁰ değin,
Hiçbir tanrısal göz göremez artık;

Gönlünü çirkinlik aşkı dolduran
Bir Melek, sakınma bilmeyen gezgin,
Ağır bir kara düş içinde, bezgin
Bir yüzücü gibi çırpınıp duran

Ve boğuşan, o ne ecel terleri!
Delice şarkılar tutturup, yola
Düşerek dev gibi bir anaforla
Ve karanlıkta dört dönen her yeri;

Büyüye uğramış bir mutsuz, sarsak
Ellerle yoklayıp duran boş yere,
Çıyanlı bir yerden kaçmak üzere
Anahtar ve ışık araştırarak;

İnen bir hükümlü, yok ya feneri,
Islak derinliği bir kokmasından
Anlaşılan uçurumun ağzından,
Korkuluksuz, bitmez merdivenleri,

Ki orda yapışkan ifritler bekler
Ve onların fosfor gözleri, geniş,
Daha karanlık bir gece türetmiş
Ve kendileridir tek görünenler;

Saplanıp kalmış bir gemi kutupta,
Billur bir tuzağa kapılmış gibi,
Arayan, hangi kör geçidin dibi
Onu bu zindana salmış tutup da;

– Apaçık simgeler, yetkin levhalar
Onulmaz bir alinyazısından bu,
Ki düşündürür insana hep şunu:
Şeytan yaptığını çok iyi yapar!

II

Karanlık ve berrak birlikteliği
Bir ruhun, kendine ayna olarak!
Gerçeğin kuyusu, kara ve parlak,
Solukça bir yıldızın titrediği,

Cehennemlik bir fener, alay dolu,
Bağış kıldığı meşale Şeytan'ın,
Tek övüncü, tek kurtuluşu canın,
– İnsan Kötülüğü'ndeki bilinç bu!

(1855?)

Çalarsaat

Çalarsaat! Uğursuz, ürkünç, duymaz tanrı,
Der parmağıyla korkutup bizi: “*Anımsa!*
Korku dolu bağrına saplanır nasılsa
Bir hedef gibi, titreşen Acılar gayrı;

Ufka doğru kaçır buğuyu andıran Haz
Sahne dibindeki bir peri gibi hemen;
Her bir an parça parça koparıp yer senden
Herkes ömrünce verilen zevki biraz.

Saniye, tam üç bin altı yüz kez saatte,
Fısıldar: *Anımsa!* – Çabuk çabuk, sesiyle
Bir böceğin, Şimdi der: Ben Geçmiş'im bile,
İğrenç hortumumla emdim ömrünü hatta!

Remember! Anımsa! Esto memor! Ey savruk!
(Konuşmadığı dil yok demir gırtlığının.)
Külçelerdir dakikalar, ölümlü çılğın,
Altınını çıkarmadan atma çarçabuk!

Anımsa ki Zaman hırslı bir kumarbazdır,
Hilesiz kazanır, her elde! budur yasa.
Gün sönüyor; kabarıyor gece; *Anımsa!*
Uçurum hep susuz; su saati boşalır.

Saat nerdeyse çalar ve tanrısal Yazgı
Ve yüce Erdem, o daha kız olan karın,
Ve Pişmanlık bile (ah! sonuncu durağın!)
Derler: Geber, koca ödle! Beklemez yargı!”

(1855)

PARİS TABLOLARI

Görünüm

Türkülerim olsun diye daha bir özgün,
Müneccimler gibi yatsam altında göğün,
Hem düş kursam, çan kulelerine komşu hem,
Rüzgârda görkemli seslerini dinlesem.
Ellerim çenemde, çatı katından, güm güm
Çalışıp işleyen atölyeyi görürüm;
Bacalar, kuleler, kentin o serenleri,
Uçsuz bucaksız gökler, sonsuzluk benzeri.

Ne güzeldir, doğarken, sislere karışık
Gökyüzünde yıldız ve pencerede ışık,
Kömür dumanları havaya yükselirken,
Aydan aşağı soluk bir büyü gelirken.
İlkyazları görürüm, yazları, güzleri;
Derken usul karlarla örtünce kış yeri,
Kapatırım panjuru, perdeyi gider de,
Sırça saraylarımı kurarım içerde.
Gözlerimden öyle mavi ufuklar geçer,
Bahçeler, mermerde şakıyan fıskiyeler,
Öpüşler, sabah akşam kuşların ezgisi,
Ve dupduru, tertemiz bir çocuk sevgisi.
Fırtına çarpsa da bütün gücüyle cama,
Güzelce yaslarım da alnımı sırama
Dalarım zevkine tam özlediğime eş
Bir İlkyaz yaşamının, bağrımdan bir güneş
Çıkarmanın, ve harlı düşüncelerimden
Ilıcık bir ortam yaratmanın yeniden.

(1857)

Güneş

Harap yapılarından panjurların sarktığı
Gizli cümbüşler yurdu eski semtten aşağı,
Vururken acımasız güneş hızlı oklarla
Ne gelirse önüne kent, çatılar, kır, tarla,
O garip kılıç oyunlarıma giderim ben,
Uyak rastlantıları kollayıp her köşeden,
Takılıp sözcüklere sokakta sürçer gibi,
Çok zaman düşünmüş dizelere çarpıp kimi.

Kansızlıklar düşmanı o besleyici baba
Güller gibi açtırır dizeleri kırlarda;
Buharlaştırıp göğe salar derdi, kederi,
Balla doldurur kovanları ve beyinleri.
Koltuk değneklilere odur canlılık veren,
Onları tatlı kılan genç kızlar gibi, ve şen,
Hep çiçek açmak isteyen ölümsüz yüreğin
Ürünleri gelişip artsın buyurur, yeğin!

Bir ozan gibi kentlere indiği zaman da
Yüceltir yazgısını en pis şeyin her yanda,
Ve kralca, uşaksız gürültüsüz, yerleşir
Bütün hastanelere ve saraylara bir bir.

(1857)

Yedi İhtiyar

Victor Hugo'ya,

Düşler kenti, karınca gibi kaynaşan kent,
Görüntüsü gündüz her geçene takılan!
Gizemlerdir akan özsü gibi semt semt
O görkemli kitlenin dar kanallarından.

Bir sabah, üzerinde sevimsiz sokağın
Evler, ki boylarını sis yükseltmişti,
İki yanına döner taşkın bir ırmağın,
Ve, oyuncu ruhuna benzer bir döşenti,

Bir kirli, sarı sisle örtülürken varlık,
Geçtim, sınırlarım yiğitçesine sertti,
Çekişe çekişe bezgin ruhumla artık,
Çöp arabalarıyla sarsılan dış semti.

Birden, sarı, yırtık giysileri insana
Bu yağmurlu göğün rengini düşündüren,
Ve gözlerinde yanan kalleşlik bir yana,
Kılığı sadakalar yağdıracak türden

Bir ihtiyar gördüm. Gözbebeği sırsıklam
Sanki acıdan; bakışıyla keskindi kış,
Ve bir kılıç gibi dik, uzun sakalı, tam
Yuda'nınkine benzer, ileri fırlamış.

Kambur değil, kırılmıştı düpedüz, sırtı
Bacağıyla kusursuz bir dik aç yapmış,
Değneği de biçimini tamamlamıştı,
Verip ona sarsak bir gidiş, adım atış

Sakat hayvanca, üç ayaklı Yahudice.
Bata çıka yürüyordu kardan, çamurdan,
Pabucuyla sanki ölüler ezip nice,
Dünyaya karşı ilgisiz değil de düşman.

Ardında benzeri: Tıpkıydı sırt, göz, kılık,
Değnek, sakal, aynı cehennemden gelmiş bu
Yüzlük ikizde, aynı adımla bu çarpık
Gölgeler bilinmez bir sona yürüyordu.

Hangi iğrenç tuzağa çatmıştım kim bilir,
Hangi pis rastlantıyla küçülmüştüm ya da?
Çünkü yedi kez saydım, o dakikada bir
Çoğalan uğursuz ihtiyarı art arda!

Benim bu kaygıma gülen iyi düşünsün,
Duymayan bendekine eş bir ürperişi,
Sonsuzluktan bir şeyler taşıyordu, bütün
Çöküntüden arda, bu yedi ürkünç kişi!

Sekizinciye de görür müydüm, ölmeden,
Uğursuz, alaycı, yavuz eşi, kendine
Hem baba hem oğul Feniks'i¹¹ iğrendiren?
– Sırt çevirdim bu cehennem kafilesine.

Gözü çift gören bir ayyaş gibi kudurmuş,
Döndüm evime, kapattım kapımı, çılgın,
Sayrı ve sıtmal, ruhuma ateş vurmuş,
Gizemle ve saçmalıkla yaralı, yılgın!

Doğrultabilirdi usum dümeni belki
Çabasını kırmasaydı bora gitgide,
Ve hora tepiyordu ruhum hora, eski
Direksiz tekne, korkunç, engin bir denizde!

(1859)

Körler

Seyret onları, ruhum; onlar korkunç olmalı!
Mankenler gibi tıpkı; belli belirsiz gülünç;
Uyurgezerler gibi anlaşılmaz ve ürkünç;
Karanlık yuvarları gizli bir yere saplı.

Tanrısal kıvılcımın tümüyle eksildiği
Gözleri, ufuklara bakar gibi, göklere
Çevriktir; ağırlaşan başlarınıninsa, yere
Görülmemiştir bir kez dalgınca eğildiği.

Böyle geçerler kara sınırsızlığı elbet,
Sonrasız sessizliğin bu kardeşini. Ey kent!
Sen çevremizde şakır, güler, böğürürsün de,

Acımazlığa varan bir zevk elinde tutsak,
Ben de, onlardan şaşkın, hep sürüklenirim, bak!
Derim: Ne ararlar ki bu körler Gökyüzü'nde?

(1860)

Geçen Bir Kadına

Çevremde gürlерdi sağırлаştıran sokak.
İnce, uzun, kara yasta, acıyla dolu
Bir kadın geçti yanımdan, görkemli kolu
İşli eteğini kaldırıp sallayarak;

Mermer bacaklı, kıvrak, soylu bir güzel ki.
Bir şaşkın gibi, büzülmüş, içiyordum ben
Bir kasırganın filiz sürdüğü gözünden,
O mor gökten saran tadı, öldüren zevki.

Bir şimşek... Ve gece! – Tek bakışıyla beni
Yeniden yaratan güzel, görünüp kaçan,
Öbür dünyada mı bulurum ancak seni?

Artık çok uzakta! Çok geç! belki *hiçbir zaman!*
Nerdeyim bilmezsin, bilmem nerdesin şimdi,
Sen, ki sevmiş olsaydım, ki bunu bildindi!

(1860)

Akşam Karanlığı

İşte kıyacının can dostu, güzel akşam;
Kurt adımlarıyla gelen bir yordakçı; tam
Geniş bir yataklık gök, usulca kapanan,
Bir yırtıcıya dönüyor sabırsız insan.

Akşam, cânım akşam, seni çok özleyenin
Kollan diyebilir yalansızca: Kesin
Çalıştık bugün! – Amansız bir dert kemiren
Zihinleri akşam vaktidir dinlendiren,
Başı gitgide düşen inatçı bilgini,
Yatağa kavuşan yorgun kol işçisini.
Öte yandan bozguncu şeytanlar havada
İş adamları gibi bir bir uyanmada,
Uçarken kapıya, pencereye çarparak.
Sokaklarda, rüzgârın yüklendiği oynak
Işıklar arasında canlanıyor Fuhuş;
Karınca yuvası gibi geçitler oymuş,
Gizli bir yol açıyor kendine her yerde,
Baskına kalkışan düşman gibi ilerde;
Kıpırdanıyor bağrında çamurdan kentin,
Aşıran bir kurtçuk gibi İnsan'dan besin.
Sağda solda mutfakların ısıklık sesi var,
Tiyatrolar cırlarken horluyor çalgılar;
Doluyor masalar, ki zevk sunar kumarla,
Yosmalar ve dostları uçkâğıtçılarla,
Ve amansız hırsızlar, dur-duraksız, yine
Başlayacaklar az sonra mesleklerine,
İşleri zorlamak kapıları, kasaları,
Birkaç gün geçinip giydirmek haspaları.

Kendine dön, ruhum, bu ağır saatte sen,
Tıkayıp kulağını bu hayhuya hepten.
Hastaların bu demde artar acıları!
Boğazlarını sıkar şom Gece; yazgıları
Biter, yollanırlar genel çukura doğru;
İniltileriyle dolar hastane. – Çoğu
Dönmez artık içmeye mis gibi çorbadan,
Ocak başında, akşam, yanında sevdiği can.

Birçokları daha bilmedi nedir tadı
Sıcak bir yuvanın, onlar hiç yaşamadı!

(1852)

*

Hiç unutmadım, hemen yakınında kentin,
Küçük evimizi, beyaz boyalı, dingin;
Alçıdan Pomon'uyla¹² eski Venüs'ünü,
Seyrek koruda gizleyen çıplak göğsünü,
Akşam, alevler içinde yanan güneşi,
Meraklı gökte kocaman bir gözün eşi,
Demetinin kırıldığı cam ötesinden
Sessiz, uzun yemeklerimizi seyreden,
Güzel, mum parıltılar saçarak her yere,
Günlük sofra örtüsüne, serj perdelere.

(1844)

Sisler ve Yağmurlar

Güz sonları, kışlar, çamur denizi ilkyazlar,
Siz aldatıcı mevsimler! belirsiz bir mezar
Ya da sisli bir kefenle sararsınız diye
Beynimi, gönlümü, değersiniz her sevgiye.

Bu engin ovada, ki eğlenir soğuk rüzgâr,
Fırıldağın sesi kısılıp geceler uzar,
Ruhum, ilkyazdakinden daha ileriye
Karga kanatlarını açar iyiden iyiye.

Nicedir kırağı basmış, ölümcül şeyleri
Yüklenmiş yüreğe daha tatlı ne olabilsin
Hep karanlık, uçuk benzinizden başka sizin,

Solgun mevsimler, bu iklimlerin eceleri,
– Acıyı uyutmanın dışında, ikimizce,
Korkulu bir yatak üstünde aysız bir gece.

(1857)

Paris Düşü

Constantin Guys'e,

I

O ürküten görünümün yine,
Ki göremez ölümlü bir kişi,
Bu sabah çekti beni kendine
Uzak ve puslu biçimlenişi.

Uyku tansıklar içinde bütün!
Duyarak anlaşılmaz bir istek
Dışına kovdum bu görüntünün
Düzene aykırı bitkiyi, tek.

Ve, dehadan övünen ressam, ben,
Haz duyuyordum resmimde, derin,
Coşturucu tekdüzeliğinden
Metalin, suyun, bir de mermerin.

Kemerler, merdivenler Babil'i,
Uçsuz bucaksız bir saraydı bu,
Havuzlar, çavlanlarla çevrili,
Altın'a dökülen, esmer, duru;

Ve billur perdeler gibi parlak,
Ağır çağlayanlar, art arda
Sarkıyordu, göz kamaştırarak
Metalden ve büyük duvarlarda.

Direklerdi, ağaçlar yerine,
O durgun gölcükleri çeviren,
Dev perilerin kendilerine
Baktığı, kadınlarca, hep birden.

Pembe, yeşil rıhtımlardan ağrı
Milyonca yerden, gömgök ve engin,
Uzanıyordu su yaygıları
Sınırlarına doğru evrenin;

Gördüğüm hep masalımsı taşlar,
Büyülü denizlerdi; gördüğüm
Kendi yansıtıklarıyla parlar
Uçsuz bucaksız aynalardı tüm!

Gökte, tasasız, suskun içleri,
Boşaltıyordu Ganjlar derinden
Elmas uçurumlardan içeri
Bitmez gömüler testilerinden.

Bu masalsılığın mimarı ben
Geçiriyordum, gönlümceydi bu,
Sırçalarla dolu bir tünelden
Uysal ve sessiz bir okyanusu;

Işıl ışıldı her nesne, kara
Renk bile sedeflenir gibiydi;
Ve sıvı, billur parıltılara
Görkemini saklıyordu şimdi.

Ne yıldız, ne güneşin artığı
Aşağıda, gök altında bile,
Aydınlatmak için bu tansığı,
Parlayan, kişisel ateşiyle!

Bu oynak harikalar üstünden
Süzülüyordu (korkunç yenilik!
Kulakla değil, gözle sezilen!)
Sonsuzluktan ağır bir sessizlik.

II

Açtım alev dolu gözlerimi,
Odamın gördüm ürkünçlüğünü,
Ve duydum, toplayınca kendimi,
İğrenç kaygıların süngüsünü;

Sarkaç ölüm ezgisiyle tek tek
Hoyrat, öğleyi çalıyor artık,
Gök de yağırdırıyordu bu gevşek,
Çekilmez yeryüzüne karanlık.

(1860)

ŞARAP

Şarabın Ruhu

Şişelerde bir akşam şakır şarabın ruhu,
Derdi: “Sana, her şeyden yoksun, sevgili insan,
Bir şarkı yolluyorum kardeşlik, ılık dolu,
Pembe balmumu ve cam zindanımın altından!

Bilirim, bir tutuşmuş tepe üstünde niçin
Onca didinme, ter ve kavuran güneş gerek
Var olmam ve kendime bir ruh edinmem için;
Ama nankör, kötücül olmayacağım gerçek,

Çünkü sonsuz bir sevinç duyuyorum düşerken
Uğraşıp yorulmuş bir insanın gırtlığına,
Onun sıcacık göğsü tatlı bir mezar ki, en
Soğuk mahzenlerimden daha hoş gelir bana.

Duyuyor musun, pazar ezgileri çınlamada
Ve çırpınan göğsümde cıvıldaayan umut bu?
Kolların sıvalı ve dirseklerin masada,
Kutlayacaksın beni için gönençle dolu;

Ateş yakıp gözünde karının, sana hayran,
Kavuşturup oğlunu gücüne, renklerine,
Güreşçilerin kaslarını sağlamlaştıran
Yağ olacağım yaşamın o körpe erine.

Düşeceğim içine, tanrısal balözü ben,
Değerli tohum, sonsuz Ekici’nin serptiği,
Şiir doğsun diye ikimizin sevgisinden,
Fıskırarak Tanrı’ya eşsiz bir çiçek gibi!”

(1843)

Katilin Şarabı

Karım öldü, artık bir başımayım!
Eh, içebilirim bütün içkimi.
Çıglıkları parçalardı içimi
Eve meteliksiz dönmüş olmayım.

Şimdiden krallar gibi mutluyum;
Gökyüzü harika, hava tertemiz...
Böyle bir yazımız olmuştu, eşsiz,
Benim ona gönülden vurulduğum!

İçimi yakan korkunç susuzluğu
Onun mezarını tam dolduracak
Bir şarap sona erdirirdi ancak
Erdirebilirse; – az şey değil bu:

Onu bir kuyunun dibine attım,
Yetmedi, üstüne ittim art arda
Korkuluğun bütün taşlarını da.
– Elimden gelirse unutacağım!

İçtiğimiz bütün antlar adına,
Ayıramaz diye bizi hiçbir şey,
Ve barışıp dönmek için geçmişe,
Sarhoşluğumuzun eski tadına,

Tuttum ondan bir buluşma diledim,
Akşam, bir yol üzerinde, karanlık.
Geldi de doğrusu! – Çılgın yaratık!
Biz hepimiz biraz kaçıgız derim!

Bir yorgunluk akıyordu üstünden,
Ama nasıl cana yakındı! Bense
Çok çok seviyordum onu! Nedense,
Dedim: Bu yaşamdan çıkmalısın sen!

Beni anlamıyor kimse. Alayı
Sersem o ayyaşların çemberinde
Hangi biri sayrı gecelerinde
Düşünür şaraptan kefen yapmayı?

Bu rezil adam, bu kendini bilmez,
Tıpkı demir makineler benzeri
Yazın da, kışın da, öteden beri,
Tanımadı gerçek sevgiyi bir kez,

Onun çekici, kara büyüsünü,
Cehennem alayı telaşlarını,
Zehir şişesini, gözyaşlarını,
Zincir ve iskelet gürültüsünü!

– Özgürlüğüm, yalnızlığım işte bu!
Bu akşam körkütük sarhoş olunca,
Yere yatacağım boylu boyunca,
Yüreğimde ne pişmanlık ne korku,

Ve bir köpek gibi uyuyacağım!
Uçar gibi üstüme gelen, kaba,
Ağır tekerlekli koca araba,
Taşla, çamurla dolu tıklım tıklım,

Ya çiğneyip geçer suçlu kafamı
Ya biçer gövdemi tam ortasından,
Şu Tanrı'yı hiçe sayışım ondan,
Kutsal Yazgı, Şeytan umurumda mı!

(1843)

Yalnızın Şarabı

Seven kadının o garip bakışı var ya,
Sere serpe yıkansın diye güzelliği
Dalgalı ayın titrek göle gönderdiği
Beyaz ışın gibi bize doğru kayar ya;

Bir kumarbazın sonuncu para kesesi;
Çapkınca bir öpücüğü sıksa Adeline'in;
Tıpkı uzak sesi gibi insan derdinin,
Sinirlendirici, tatlı bir müzik sesi,

Bütün bunlar değmez, derin şişe, senin
Dindar ozanın susamış yüreği için
Bağrında tuttuğun etkili balsılara;

Umut, gençlik, yaşam boşaltırsın içlere,
– Ve onur, hazine bütün dilencilere,
Ki bizi yengin ve eş kılar Tanrılara!

(1857)

Sevgililerin Şarabı

Bugün uzayda öyle bir görkem!
Ne dizgin, ne üzengi, ne de gem,
Binip gitsek şarabın atına
Tanrısal, masalsı gök katına!

Azgın bir sıtmayla pençeleşen
İki melek gibi seninle ben,
Billur mavisinde sabahın, tek
Uzaktaki tansığı izlesek!

Usulca sallanıp ikimiz de
Kanaadında zeki kasırganın,
Eş yönlü bir çılgınlık içinde,

Yavrum, yüzerek yakın yakın,
Kaçarız bir an düşünmeksizin
Cennetine doğru düşlerimin!

(1857)

KÖTÜLÜK ÇİÇEKLERİ

Yıkım

Dört yanımda sürekli döner durur Şeytan;
Sezilmedik bir hava gibi yüzer çevremde;
İner ciğerlerime onu her soluyuştan
Yakan bir acı, suçlu, bitmez bir istek hem de.

Kimi, bilerek benim büyük Sanat aşkıma,
Döner en alımlı, en ayartıcı kadına,
Ve, inanılır kandırmacalarla, ağzımı
Alistırır en iğrenç iksirlerin tadına.

Sürer beni, Tanrı'nın gözünden uzak, böyle
Hep soluk soluğa, yorgunluktan bitkin öyle,
İssız, derin Sıkıntı ovaları içinde,

Ve şaşakalmış gözlerime fırlatıp atar
Kirli kirli giysiler ve deşilmiş yaralar,
Kan içindeki Yıkım aygıtıyla birlikte!

(1850?)

Öldürülmüş Bir Kadın

Bilinmeyen Bir Ustanın Deseni

Arasında çok şişenin, simli kumaşın,
Doygun eşyanın hazdan,
Mermerin, tablonun, mis kokulu üstbaşın,
Kıvrım kıvrım uzanan,

Bir kış bahçesi gibi korku dolu, beter
Ve ılık bir odada,
Ki verir cam tabutlarda bitkin demetler
Son nefesi orada,

Başsız bir ceset, bir ırmak gibi, boşaltır
Canlı ve kızıl bir kan
Doymuş yastığa ve kılıf bunu bir çayır
Gibi içer durmadan.

Karanlıkta gözümüzü çeken o solgun
Hayalleri andıran
Baş, ağır bir yığınla süslerinden, yoğun
Ve kara saçlarından,

Gece masasında, lale gibi, dinlenir;
Ve, anlamı kalmamış,
Şaşı gözlerden kaçır belirsizce, fecir
Aklığında bir bakış.

Çıplak beden, yatakta, sere serpe yayar
Elinden geldiğince
Tanrı vergisi uğursuz güzellik kadar
Gizli görkemi nice;

Altın işli, pembe bir çorap, bacağında
Bir anı gibi kalmış;
Yanan, gizli bir göz gibi çorapbağı da
Saplar elmas bir bakış.

Bu yalnızlıktaki garip görünüm kadar
Bitkin bir portre, kendi
Hali gibi kışkırtıcı gözlere açar
Gizli bir gönül derdi,

Suçlu bir haz, cehennemlik öpüşler gezen
Tuhaf şölenler bir de,
Ki günah melekleri zevk alır yüzerken
Perde büklümlerinde;

Ama bakınca zayıf bir incelik taşıyan
Çürümüş om'za gene,
Sivrice kalçaya ve sinirli bir çıyan
Gibi oynak bedene,

Çok da genç! – Kemirilen nefsi bezginlikten
Ve ruhu öyle gergin,
Susuz sürüsüne aralık mıydı yiten
Başboş isteklerin?

Sağken doyuramadığın öçgüder erkek,
Ki nice aşkla sevdin,
Giderdi mi sonsuz tutkusunu o gevşek
Uysal teninde senin?

De, pis ceset! Sert saçından seni, tutkulu,
Kaldırarak son defa,
Soğuk dişlerine yapıştırdı mı ulu
Vedalar, korkunç kafa?

– Uzak artık alaycı dünya, pis kalabalık,
Meraklı yargıçlar da,
Uyu, rahat uyu, anlaşılmaz yaratık
Bu gizemli mezarda;

Kocan gezer dünyayı, bekler ölmez şeklin
Onu öldüğü zaman;
Sana bağlı kalır kuşkusuz sencileyin,
Ve ölene dek candan.

(1842)

Cehennemlik Kadınlar

Dalgın bir sürü gibi yan yana sokulmuş,
Kumlara yatmışlar da engine dalmışlar,
Elleri, ayakları birbirini bulmuş,
Acı ürpermelerle bayılakalmışlar.

Gönülleri bitmez gizlere dalıp giden
Çoğu, sular çağlayan ağaçlı yollarda,
Çocuk dilleriyle söz açarlar sevgiden
Körpe fidanların kabuğunu oyar da;

Kimi, ermiş Antoine'ın, nazardan çürümüş,
Lavlar gibi kızgın mor memeler gördüğü
Hayaller kaynaşan kayalara yürümüş
Kız kardeşler gibi ağırbaşlı, görgülü;

Sağır, dilsiz pulculuk inlerinde bekler
Devrilmiş çıraların ışığında seni
Yatışması gereken ne kızgın yürekler,
Baküs, eski dertlerin tek şifa vereni!

Kimi papaz atkıları atar boynuna,
Bir kırbaç saklayarak bol önlüklerine,
Loş ormanda, ıssız gecelerde boyuna
Katar deli yaşları zevk köpüklerine.

Ey şeytanlar, ifritler, ey kurbanlık kızlar,
Siz hiçe sayan yüce gönüller gerçeği,
Sonsuzluk düşkünü sofular, utançsızlar,
Bir ağlayacağı tutan, bir delireceği,

Sizi cehenneminizde izledim her an,
Kardeşlerim benim, acır, severim sizi,
O bitmez susuzluk, o acı, o dolduran
Aşk testileri yüzünden gönüllerinizi!

(1842)

Alegori

Güzel bir kadındır o, havası çok zengin,
Bırakır saçını şarabında sürüklensin.
Pençeleriyle aşk, zehriyle batakhaneler
Teninin granitinde körelir gider.
Güler Ölüm'e, umursamaz Sefahat'ı,
O ifritler, hep kazır biçerler ya eti,
Azgın oyunlarında el sürmediler hiç
Sert görkemine bu sağlam gövdenin, bu dinç.
Tanrıça gibi yürür, sultanca dinlenir;
Zevk anlayışı Muhammet inancıyla bir,
Ve, insan soyunu çağırır gözleriyle
Dolup taşan kollarına göğüsleriyle.
İnanır, iyi bilir ki o kısır erden
Yine de dünyanın gidişine gereken,
Vücut güzelliği bir yüce armağandır
Ki her utançtan, alçaklıktan bağışlatır.
Âraf'tan haberi yok, bilmez Cehennem'i,
Ve kara Gece'ye girme vakti geldi mi,
Bakakalacak Ölüm'ün yüzüne, dingin,
Bir bebek gibi, – ne pişmanlık duyup ne de kin.

(1843)

Beatris

Bir küllü, kireçli ve yeşilliğe küskün
Toprakta yakınıyordum doğaya bir gün,
Ve düşünce hançerimi, gezerek dağ taş,
Bilerken yüreğimin üstünde yavaş yavaş,
Baktım iniyor başıma öğlen üzeri
İç karartan bir fırtına bulutu, iri,
Acımasız, meraklı cücelere benzer,
Bir sürü şeytan taşıyan, kötücül, beter.
Başladılar beni soğuk soğuk süzmeye,
Ve, bakakalan yolcular gibi bir deliye,
Fısıldaştıklarını duydum gülüşerek,
Durmadan birbirlerine kaş-göz ederek:

– “Bir görelim şu insan bozuntusu şeyi.
Kendini Hamlet yerine koyan gölgeyi,
Saçı rüzgârda, gözü görmüyor önünü.
Acınacak bir yaratık, bir zevk düşkünü,
Rolünü incelikle oynamaya yatkın
Bu serseri, bu aylak oyuncu, bu sapkın,
Kendi acılarının şarkısına çekmek
İstiyor her şeyi, kartal, cırcır, su, çiçek,
Boş söylevlerini geçmek bize, biz eski
Düzmecilere, ulurcasına, demek ki!”

Ama (benim yüksek onurum dağlar kadar
Sise, şeytan sürüsüne tepeden bakar)
Çevirebilirdim elbet başımı, üstün,
Görmeseydim içinde o rezil sürünün,

Oynatmayan cinayet güneşi yerinden!
Eşsiz bakışıyla gönül sultanımı ben,
Ki yıkılmama gülerdi uyup onlara
Ve pis pis okşardı hepsini ara sıra.

(1857)

Kiter'e¹³ Bir Yolculuk

Yüreğim, bir kuş gibi, kanat vururdu şen
Halatları başıboş dönüp dolanır da;
Gemi giderdi bulutsuz bir gök altında,
Esriyen melek gibi bir parlak güneşten.

Neresi bu iç sıkıcı, loş ada? – Kiter,
Dediler, şarkılarda ün salmış bir ad o,
Kart bekârlara aşâğılık bir Eldorado,
İşte, olup olacağı, zavallı bir yer.

– Gönül şenlikleri, tatlı gizler adası!
Eski Venüs'ün o eşsiz görüntüsü de
Burcu burcu yüzer denizlerinin üstünde,
Verip ruhlara bir aşk, baygınlık havası.

Yeşil mersinli, bol çiçekli güzel ada,
Kutsadığı her ulusun eskiden beri,
Hep tapınan gönüllerin iç çekişleri
Dolanır bir güllükte buhur gibi, ya da

Bir güvercin kuğurması gibi, bitmeyen!
– En çorak yerlerden biriydi şimdi Kiter,
Bir kayalık çöl, bir acı sesler inmiş yer.
Ama yadırgı bir nesne görüyordum ben!

Ne koruyla gölgeli bir tapınaktı bu,
Ne de her yanı gizli bir ateşle yanan,
Çiçeklere düşkün genç rahibe, oradan,
Giysisini rüzgâra açmış yürüyordu;

Gördük ki, izlerken kıyıyı çok yakından
Ak yelkenlerimiz kuşları ürküterek,
Üç direkli bir darağacıymış bu demek,
Karaltısı göğe bir selvi gibi çıkan.

Konmuş yemleri üstüne yırtıcı kuşlar
Deşerdi bir asılmışı, bir olgun eti,
Hepsi de iğrenç gagasını, o âleti
Bu leşin kanayan her yerine sokmuşlar;

Gözler iki çukurdu, ve göçmüş karından
Ağır bağırsaklar akardı butlara dek,
Cellatlarıydı, iğrenç hazlara düşerek
Gaga çalışlarla onu budayıp kıran.

Burunları havada dönenen bir kiskanç
Sürüyle doluydu darağacının dibi;
Yamaklarıyla çevrili bir cellat gibi
Ortada büyük bir hayvan dolanırdı, aç.

Bunca güzel bir göğün çocuğu, Kiterli,
Bu küçülmeye sessizce boyun eğmiştin
Sana mezarı yasak eden alçak dinin
Ve günahların yüzünden ceza giyeli.

Gülünç asılmış, benim acım seninki de!
Duydum, üyelerin dalgalandıkça bir bir,
Kusmuk gibi, dişlerime doğru yükselir
Eski, uzun acılar ırmağı gitgide;

Anısı pek sevgili zavallı, karşında,
Duydum çeneleriyle gagalarını ben
Eskiden etimi tutkuyla didikleyen
Leşçi kargaların da, kara parsların da.

– Deniz durgundu, iç çekiciydi gök yine;
Ne var ki her şey bana kara ve kanlıydı,
Sanki yüreğim kalın bir kefen kaplıydı,
Gömölüp gitmişti bu benzeşim içine.

Venüs! Bir tek simgesel darağacı buldum
Adanda, görüntümün ipe çekildiği...
– Ver de bana, Tanrım! bakma yürekliliği
İğrendirmesin beni bedenimle ruhum!

(1852)

BAŞKALDIRI

Saint-Pierre'in Yadsıması

N'eyler ki Tanrı o küfür yükselmesinde
Ki Başmeleklerine çıkmadığı gün yok?
Bir zorbadır ki uyur şarapla, etle tok,
Korkunç ilentimizin o tatlı sesinde.

Esriten bir ezgi hıçkırıkları, belli,
Şehitlerin, işkenceye uğrayanların,
Bütün o hazlarına mal olmuş kanların
Tadıyla gökler bir türlü yetinmeyeli!

– Ah! İsa, Zeytinler Bahçesi'ni bir kez an!
Diz çöker, sadelikle yakarırdın yine
Ona ki sefil cellatlar canlı etine
Çivi çakarken gülüp dururdu yukardan.

O gün ki tanrılığına tükürdü senin
Aşağılık bir mutfak ve muhafız kolu,
O gün ki duydun bütün İnsanlık'la dolu
Kafana battığını bir sürü dikenin;

O gün ki uzanırdı gergin iki kolun
Korkunç ağırlığıyla kırık gövdenin, kan
Ve ter boşanıp giderdi solmuş alnından,
Ki herkesin önüne hedef gibi kondun,

Düşündün mü o güzel, parlak zamanları,
Hani geldin de sonrasız sözü tutmaya
Uysal bir eşekçiğe binmiş giderdin ya
Çiçekler, dallar döşeli yollardan ağrı,

Hani, sarar da seni umut ve yılmazlık,
Kırbaç çalardın bezirgân alçaklarına,
En sonunda baş oldun ya hani? Bağına
İşledi mi kargıdan çok önce pişmanlık?

– Bense, kanıksayıp, çıkacağım elbette
Düşle eylem kardeş olmayan bir dünyadan;
Kılıçtan ölenle birdir kılıç kullanan!
Yadsıdı İsa'yı Saint Pierre... İyi etti!

Hâbil ve Kâbil

I

Hâbil soyu, hep uyu, iç, ye;
Tanrı sana gülümser ne hoş.

Kâbil soyu, hep çamur içre
Sürünüp de geber başıboş.

Hâbil soyu, kurbanın senin
Okşar Başmeleğin burnunu!

Kâbil soyu, bu işkencenin
Bulunmayacak mı hiç sonu?

Hâbil soyu, ekin ve davar
Dolar giderek solun sağın;

Kâbil soyu, yaşlı bir zağar
Gibi ulur aç bağırsağın.

Hâbil soyu, ısıtmaya kal
Karnını baba ocağı içre;

Kâbil soyu, zavallı çakal,
İninde hep soğuktan titre!

Hâbil soyu, sev ve üre pek!
Altının da yavrular senin.

Kâbil soyu, ey yanan yürek,
Büyük iştahlardan hep çekin.

Hâbil soyu, yer ve büyüsün
Ağaç kurtlarınca art arda!

Kâbil soyu, sürükle düşkün
Aileni bitmez yollarda.

II

Hâbil soyu, ah! Tüten toprak
Beslenecek senin leşinle!

Kâbil soyu, çözülmedi bak
Dertlerinin bir teki bile;

Hâbil soyu, utancın açık:
Saban yenik düştü kargıya!

Kâbil soyu, gökyüzüne çık
Ve Tanrı'yı fırlat aşağıya!

(1848?)

Şeytan'a Yakarışlar

Meleklerin içinde en bilgili, en güzel sensin,
Alnı kara yazılı bir Tanrı'sın, övülmeyensin,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

Ey haksızlık edilen, sürgünlere atılan hakan,
Ey yenilip düştükçe daha güçlü, daha dinç kalkan,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

Bilmediğin bir şey yok, sensin yeraltını yöneten,
Bütün sıkıntıları tek onultan, dindirensin sen,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

Sensin ezilenlerin, sensin cüzzamlıların bile
İçlerine dolduran Cennet tatlarını sevgiyle,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

Ey yaratan Umut'u, – bir gönül okşayan delişmen!
O yaman sevgilinden, eski sevgilinden, Ölüm'den,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

Sensin veren suçluya o bakışı, yüksek ve dingin,
Darağacını saran topluluğu suçlamak için,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

Neresinde bilirsin o hasetçi toprak altının
Değer biçilmez taşlar, sakladığı kıskanç Tanrı'nın,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

Açıktır o aydınlık gözlerine derin gömüler,
Yığınlarla madenin gömülüp de uyuduğu yer,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

Ellerindir, kocaman ellerindir uçurumlardan
Saçaklarda yürüyen uyurgezerleri kurtaran,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

Atların çiğnediği bir gecikmiş ayyaşın bütün
Yaşlı kemiklerini yumuşatan hep senin büyü,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

Acı çeken güçsüzü avutmaya, güçlendirmeye
Kükürt karıştırmayı sen öğrettin güherçileye,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

Ey ince suç ortağı, damgalayan kendi eliyle
Bir acımaz, aşâğlık Krezüs'ün¹⁴ alnını bile,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

Sensin yakan kızların gözlerinde, gönüllerinde
Paçavra sevgisini, yara saygısını derinde,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

Değneği sürgünlerin, ışığının bulgunların sen,
Sensin asılanlara, pusu kuranlara güç veren,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

Babalığı yeryüzü cennetinden kovduklarının
Kara bir öfke duyup gözü dönmüş Baba Tanrı'nın,

Acı Şeytan, acı şu tükenmeyen yoksulluğuma!

(1846?)

Yakarı

Övgü sana, ün sana olsun Şeytan, otağ kurduğun
Gökyüzü'nün en yüce yerlerinden, yenik durduğun,
Sessizce düş kurduğun Cehennem'in dibine değin!
Ko ruhum şöyle bir gün dinlensin az, ko yeğınlesin
Sesin yanı başında, Bilgi Ağacı'nın altında,
Dalları bir Tapınak gibi yayılırken alnında!

ÖLÜM

Sevgililerin Ölümlü

Divanlarımız olur gömütlerce derin,
Yataklarımız da, hafif kokular saçan,
Ve etajerlerde en güzel ülkelerin
Yadırgı çiçekleri, bir bizlere açan.

Son sıcaklıklarını tüketerek yeğın
İki yüreğımız olur iki dev şamdan,
Çift ışıklar vurur birbirlerine değın,
Ruhlarımız içre, bu ikiz aynalardan.

Mavi ve pembe büyölü bir akşamla biz
Aramızda tek bir şımşek alıp veririz,
Ayrılış yüklü bir hıçkırığın benzeyen;

Ve bir Melek, kapıları az itip geri,
Diriltmeye gelir, öyle candan, öyle şen,
Buğulu aynaları, sönmüş alevleri.

(1848)

Yoksulların Ölümi

Avutan Ölüm'dür bu, yaşatan da, yazık!
Yaşamın amacı, tek umut, içimizi
Bir iksir gibi kavrar, sarhoş eder bizi,
Akşama dek yürüyecek güç verir artık;

Hep karanlık ufkumuzda titreyen ılık,
Sararken bora, kar, kırağı çevremizi;
Kitabın yazdığı ünlü han, alır sizi,
Yatırıp uyutur, ağırlar, verir azık;

Bir Melek, büyülu ellerinde tuttuğu
Esriten düşlerin armağanı ve uyku,
Yoksullara, çıplaklara o döşek serer;

Tanrıların övüncü, gizemli ambar bu,
Yoksulun para kesesi, en eski yurdu,
Hiç bilinmedik Göklere açılan kemer!

(1852)

Sanatçıların Ölümlü

Kaç kez çingiraklarımı sallamam gerek
Ve eğik alnından öpmem, sen acı resim?
Yapısı gizemli hedefe erdireyim
Derken, ey sadağım, nice ok tükenecek?

Gönlümüzü ince tertiplerle üzerek
Ağır nice zırhı yıpratacağız derim,
Hıçkırıklara boğarken beni özlemim
O yüce Varlığı bir gün seyredene dek!

Çok kimseden uzaktır Put'unu tanımak,
Bu alnını, göğsünü çekiçleyip giden
Damgalanmış yontucular bir ilentiden,

Tek umut bilirler, garip ve loş Barınak!
Şu ki, Ölüm bir güneş gibi süzölüp, yeni,
Çiçeklerle donatacak beyinlerini!

(1851)

Günün Sonu

Koşar, oynar, döner nedensiz
Solgun bir ışığın altında
Yaşam, çılgık çılgıya, densiz.
Derken, gelip tam saatinde

Dindirerek açlığı neyi,
Yükseldi mi haz veren gece
Silerek utancı, her şeyi,
Ozan “Kurtuldum, der, böylece!

Artık ruhumla sinirlerim
Güzelce dinlensin isterim;
İçim ölüm düşleriyle dar,

Uzanıp örtülerinizde
Yuvarlanacağım ben sizde,
Serinletici karanlıklar!”

(1867)

Yolculuk

Maxime Du Camp'a,

I

Kendini resimlere, haritalara vermiş
Çocuğa evren doyma bilmezliği kadardır.
Lamba ışıklarında, ah! Yeryüzü ne geniş!
Anıların gözünde yeryüzü nasıl dardır!

Açılırız bir sabah, beynimiz alev dolu,
Kabarıp hınçlar, acı isteklerle ruhumuz,
Yola düşeriz, uyup çalkantılara, sonlu
Denizlerde sallanır durur sonsuzluğumuz:

Kimi, rezil bir yurttan kaçtığına sevinir;
Kimi, doğduğu yerden iğrenmiştir, kimiyse.
Bir kadının gözünde boğulmuş müneccimdir,
Bir kadın, ürküten kokusuyla zalim Sirse.¹⁵

Hayvana dönmeyelim diye esrikleşirler
Havadan, aydınlıktan, yanan gökyüzlerinden;
Güneşler pişirirken onları, ayaz dişler,
Silinir gider öpüş izleri yüzlerinden.

Ama gerçek yolcular gitmek için giderler;
Yükleri balonlar gibidir, hafifçecik,
Ve, niçin olduğunu bilmeden, “Gitsek!” derler,
Yazgıları önünde boyunları hep eğik.

Bulut biçimindedir onların istekleri,
Ve düşlerler, düşleyen bir er gibi topunu,
Bilinmedik, değişken ve sınırsız zevkleri,
Ki insan ruhu bilmez bile var olduğunu!

II

Korkunç! Topa, topaca uydurduk kendimizi,
Zıplar, döneriz onlar gibi; Merak, durmadan,
Uykuda bile fırıl fırıl döndürür bizi,
Azgın bir Melek gibi, güneşe kırbaç çalan.

Garip talih, amacın hep yer değiştirdiği,
Hiçbir yerde olmaz ya olabilir her yerde!
Ve İnsanoğlu, ki yoktur umut yitirdiği,
Deliler gibi koşar, erinç bulmak ister de!

Arayan yelkenlidir gönül İkarya'sını;¹⁶
Güvertesinde bir ses çınlar: "Hey, gözünü aç!"
Kızgın, delice bir ses dolanır gabyasını:
"Aşk... onur... mutluluk!" Vay canına, kayalık, kaç!

Alnımıza yazılmış Eldorado'ya benzer
Vardiyadan gözcünün bildirdiği her ada;
Gönül bütün gücüyle kurar da neler neler,
Sabah sabah kayalık bir yer bulur orada.

Uydurduğu yerlere tutulmuş zavallı, sen!
Seni zincire vurup atmalı bir tarafa,
Dipsizliği serapla daha derinleştiren
Olmaz Amerikalar kâşifi, ayyaş tayfa!

Bir koca sersem gibi, çamura batıp çıkan,
Burnu havada, parıl parıl cennetler kurar;
Bir Kapu'dur¹⁷ büyülü gözlerine açılan
Mumun aydınlattığı her kulübe, her duvar.

III

Şaşırtıcı yolcular! O öyküler ne soylu
Ki vurmuş denizlerce derin gözlerinize!
Yıldızlardan yapılmış mücevherlerle dolu
Kutular açın zengin belleğinizden bize.

Yolculuğa yelkensiz, buharsız çıkmalıyız!
Öykünüzü ufuktan çerçevelerle çizin,
Aydınlığa kavuşsun diye loş zindanımız,
Üstüne tuval gibi gerilen beynimizin.

Söyleyin, ne gördünüz?

IV

“Yıldızlar ve dalgalar
Gördük; kumullar gördük; önümüze her yerde
Umulmadık belalar çıktı, hiçten kavgalar,
Ve sıkıldık burdaki gibi birçok günler de.

Güneşin o görkemi kızaran bir denizde,
Batan güneş altında kentlerin o görkemi
Yakıp tutuştururdu her zaman içimizde
Bir göz alıcı, parlak göğe dalma özlemi.

En varlıklı kentler, en geniş görünümle de
Bulutların gelişigüzel yarattıkları
Görünümle kadar hoş değildi hiçbir yerde,
Ve bitmezdi isteğin bize verdiği ağrı!

– Daha bir güçlendirir isteği duyulan tat.
Sen, gübresi zevk olan güngörmüş ağaç, istek,
Kabuğun sertleşir de kalınlaşırken kat kat
Dalların güneşi çok yakından görmek ister!

Büyür müsün hep, selviden çok yaşayan, taze
Kalan dev ağaç? – Ama, özene bezene biz,
Birkaç taslak derledik doymaz defterinize
Uzaktan gelen şeye hayran kardeşlerimiz!

Selamladık hortumlu putları; zengin, parlak
Mücevherlerle süslü tahtları birer birer;
O sarraflarınızı düşüyle batıracak
Sarayları, ki masallarca görkemliydiler;

Kadınları, dişleri tırnakları boyanmış;
Giysileri, o gözler büyüleyen giysiler,
Usta hokkabazları, yılanlarla okşanmış.”

V

Sonra, ya daha sonra?

VI

“Ey çocuk beyinliler!

Tam yeri geldi asıl soruna değinmenin,
Her yerde aramadan bulduk, Tanrı’nın günü,
Başından sonuna dek uğursuz merdivenin,
İlk işlenen günahın acı görüntüsünü:

Kadın, o iğrenç köle, burnu havada, ahmak,
İğrenmeden bayılan kendine, gülmeden tapan;
Erkek, dediği dedik, pisboğaz, azgın, yalak,
Kölenin de kölesi, akan dere lağımdan;

Keyifli cellat, hıçkırığa boğulmuş kurban;
Kanın koku ve çeşni sağladığı ziyafet;

Buyruk verme zehiri, buyurganı kudurtan,
Yeden, hayvanlaştıran kamçıya düşkün millet;

Bizimkine benzeyen daha başka dinler de,
Hep göğre tırmanmaya çalışan; ayık bayık
Uzanmış nazlı gibi kuştüyü bir minderde,
Kıl ve çivi üstünde zevk arayan Kutsallık;

Kendi aklına vurgun, geveze İnsanoğlu,
Şimdiki çılgınlığı aratmadan gideni,
Haykırarak Tanrı'ya, azgın bir kinle dolu:
Ey benzerim, efendim, kargışlıyorum seni!

Ve daha az sersemler, Deliliğin o acar
Tutkunları, Yazgı'nın ağla kapattığı
Büyük sürüden kaçıp afyona sığınanlar!
– Budur bize kürenin her zaman anlattığı.”

VII

Acıdır gezilerden çıkardığımız bilgi!
O küçük, yavan yeryüzünün bugün de, dün de,
Yarın da, her zaman, biziz bize gösterdiği:
Bir korku yeşilliği bir sıkıntı çölünde!

Gitmeli mi? Kalmalı mı? Kalan kalsın, canı
İsteyen gitsin. Kimi saklanır, kimi koşar
Kandırmak için uğursuz, uyanık düşmanı,
Zaman'ı! Bir de, yazık! boyuna koşanlar var

Göçebe Yahudi'yle¹⁸ havariler benzeri,
Araba da yetmez öylelerine, gemi de,
Kaçmak için o kanlı katil'den,¹⁹ kimileri
Yok edebilir onu daha beşiklerinde.

Sonunda ayağını basınca belimize,
Umutlanır ve bağırabiliriz: İleri!
Eskiden çıktığımız gibi Çin gezimize,
Saçlar rüzgârda, gözler ufuklardan içeri,

Karanlıklar denizinde yola koyuluruz,
Genç bir yolcunun sevinci yüreklerimizde;
Dinleyin şu sesleri öyle tatlı, uğursuz,
“Yemek isteyenler kokulu Lotüs’ü,²⁰ siz de

Buraya gelin! Yalnız burada devşirilir
Canınızın çektiği o masalsı meyveler;
Sizi garip tadıyla kendinizden geçirir
Bu öğle sonrası, ki bitimsiz uzar gider!”

İşte o bildik sesli hayal; oradan bize
Pilades’lerimizdir²¹ kollarını uzatan.
“İçin açılır, Elektra’na²² git yüze yüze!”
Der bir kadın, ki dizini öpmüştük bir zaman.

VIII

Ölüm, ey koca kaptan, yelken açalım artık!
Sıkıldık bu ülkeden. Ölüm! Tatalım yolu!
Gök, deniz varsın olsun katran gibi karanlık.
Yüreklerimiz, bilirsin, ışıklarla dolu!

Zehrini dök içimize, dök de güç alalım!
Beynimiz ateşiyle yansın da onun iyi.
Uçuruma, ha Cennet ha Cehennem, dalalım
Bilinmezin dibinde bulmak için *yeni*’yi!

(1859)

YENİ KÖTÜLÜK ÇİÇEKLERİ

Mahkûm Edilmiş Bir Kitaba Önsöz

Çobansı ve rahat, büyüklenişi
Bilmeyen iyicil okuyucu, sen,
Bu rezil kitabı fırlat elinden,
İç karartıcı ve sefahat işi.

Meşk edemedinse parlak deyişi
Şeytan'dan, o büyük, baş düzmeciden,
At! Sana hiçbir şey getiremem ben,
Sanırsın beni bir isterik kişi.

Ama gözün, kaptırmadan kendini,
Uçurumlara dalmayı bilirse,
Oku beni, öğren sevmeyi beni;

Sen hep çile çeken meraklı kimse,
Cennetini arayıp duran daha,
Bana acı!.. Yoksa lânetlerim ha!

(1861)

Gece Yarısının Sınavı

Saat çalar yarı gecede,
Başlayarak alay etmeye
Elinizde kalan ne diye,
İşte bir gün daha geçmede:
– Bugün cuma, on üçüncü gün,
Günlerin de en beteri, biz,
Bir yana tüm bildiklerimiz,
Zındık gibi yaşadık bütün;

Biz İsa'ya sövüp sayanlar,
Tanrıların en yücesine!
Beter bir Krezüs'ün yine
Artığında çöp arayanlar,
Şeytanların aşağılık kulu
Bir budala sevin sin diye,
Yuha çektik en sevgiliye,
Alkışladık en çapaçulu;

Çattık, biz ne taşıyürekliyiz,
Haksız yere hor bakılana;
Alkışladık Bönlüğü, dana
Suratlı koca Bönlüğü biz;
Öptük saçma sapan Nesne'yi
Bağrımıza basarcasına
Ve kutsadık taparcasına
Çürüyerek kokuşan şeyi;

Biz, ölümlü güzelliklerin
Büyüsünden haber verenler,

Şiir rahipleri, erenler,
Dindirelim diyerek derin
Saçmalarla baş dönmemizi,
Yedik tok, içtik susamadan!
– Üfleyelim lambayı, aman,
Örtsün diye karanlık bizi!

(1863)

Hüzünlü Madrigal

I

Bana ne şendeki dirlik düzenlik?
Hem güzel ol, hem de acı duy! Ekler
Gözyaşı yüzüne başka güzellik,
Yeşillikte bir su gibi üstelik;
Borayla canlanır çünkü çiçekler.

Seni ben alnından sevinç büsbütün
Dağılıp gidince daha severim;
Yüreğin yığıdan daraldığı gün;
Korkunç bulutuyla baştan başa dün
Toplanıp yığılsın üstüne derim.

İri gözlerinden kan gibi ılık,
Bir su boşanırken severim seni;
Okşayıp seven elime karşılık,
Can çekişme gibi sararken sık sık
Duyduğun iç sıkıntısı gövdeni.

Çekerim içime, ey tanrısız haz!
Bütün hıçkırıklarını göğsünün,
Ey derin ezgi, tadına doyumaz!
Sanırım ışıldar yüreğin, biraz
Gözlerinden hele inciler düşsün!

II

Kökünden kopmuş o eski aşklarla
Dopdolu yüreğin yine bir fırın
Gibi alev saçar, bilirim, harla,
Ve senin göğsünün altında hâlâ
Az çok övüncü var kargışlıların;

Yine de, sevgilim, gördüğün her düş
Daha Cehennem'i yansıtmadıkça,
Ve aklı demire, baruta düşmüş,
Yalnız kılıçlar, zehirler üşüşmüş
Bitmez bir kâbus içinde açıkça,

Her yerde felaket görüp yeniden,
Süzerek herkesi korku içinde,
Saat çaldı mı sıçrayıp yerinden,
Sarıp sıkıldığını duymadıkça sen
Önüne geçilmez İğrenti'nin de,

Diyemezsin ki, tutsak kraliçe,
Beni korkuyla sezebilen ancak,
Ağır dehşetiyle sürerken gece
Çılgınlık içinde ruhun, delice,
Bana: “Ey kralım, sana dengim, bak!”

(1861)

Başkaldıran

Gökten kartal gibi çöküp kızgın bir Melek,
Daldırır dinsizin saçlarına avcunu,
Ve der, sarsa sarsa: “Düzeni bilmen gerek!
(İyilik Meleğinin senin.) İsterim bunu!

Bil ki sevmen gerekir, yüz buruşturmadan,
Şaşkını, çarpığı, kötüyü, zavallıyı,
Seresin diye İsa’ya, geçtiği zaman,
Acımandan dokuduğun eşsiz halıyı.

Böyledir sevgi! Yüreğin bıkıp bezmeden,
Tutuştur esrimeni Tanrı aşkıyla sen;
Budur, çekiciliği bitmeyen gerçek Haz!”

Hem sever, doğrusu ya! Hem dövüp bir iyi,
Devce yumruklarıyla haklar ilençliyi;
Gene de ilençli durmadan der: “Olmaz!”

(1843)

İçe Kapanış

Uslansana, Acım benim, dinlenip dursana artık.
Akşam gelse derdin hep; geldi bile Akşam; bak, işte:
Bütün kenti kapkara örtüsüyle sarar karanlık,
Kimine kaygı salmış, kimineyse mut getirmiş de.

Ölümlü kalabalık, dışardaki pis kalabalık
Hazzın, yavuz celladın kırbacına boyun eğmiş de
Devşirmeye koyulmuş rezil bir şölende pişmanlık,
Acım benim, elini elime ver; şöyle gel işte,

Onlardan öteye. Geçmiş Yılların, bir gör yakından,
Sarktığını eski giysilerle gök balkonlarından;
Hüznün gülümseyerek sudan yükseldiğini yer yer;

Güneşin bir kemerde durduğunu, can vereceği,
Ve, Doğu'ya sürüklenen bir uzun kefene benzer,
Gece'yi dinle, canım, ilerleyen güzel Gece'yi.

(1862)

Uçurum

Pascal bir uçurum duydu hep, yanında devinen.
– Yazık! neler uçurum değil ki, – eylem, düş, istek,
Söz! Ve dimdik ayağa kalkan tüylerimde tek tek
Korku yelidir, duyarım, ikide bir çevrinen.

Yukarda, aşağıda, her yerde bu derinlik, giderek
Alıp götürən sessizlik, bir ürkü gibi sinen...
Gecemin yüzeyinde usta parmağı gezinen
Tanrı bitmez, bin başlı bir kara düş çizer demek.

Yılgınım uykudan, gizli bir dehşetle çevrili,
Nereye götürdüğü bilinmez bir çukur gibi;
Sonsuzluktur gördüğüm her bir pencerede ancak,

Ve ruhum, hep böyle bir baş dönmesinin tuttuğu,
Nasıl kıskanmasın hiçlikteki duygusuzluğu.
– Ah! Sayılardan, Varlıklardan hiç kurtulamamak!
(1862)

Bir İkarus'un²³ Sızlanışları

Doygun, mutlu, dinçtir her zaman
Yosmanın dost tuttuğu kimse;
Şu kollarım koptu benimse
Bulutları kucaklamaktan.

Neyse ki eşsiz nice yıldız
Işıl ışıl sarmış da göğü
Ölgün gözlerimin gördüğü
Güneşlerin anısı yalnız.

Ben uzayın bulmaya kalktım
Nerde sonu, ortası ya da;
Hangi ateş göz ki, altında
Duydum, kırılmada kanadım;

Güzel tutkusuyla yanarken
O gömütüm olacak derin
Çukura adımı vermenin
Yüce onuruna ermem ben.

(1862)

Kapak

Nereye giderse gitsin, kara mı, deniz mi,
Çiğ bir güneş altında, alevden bir havada,
Ha İsa havarisi, ha bir Kiter nedimi,
Anlaşılmaz dilenci, parlak Krezüs ya da,

Yerleşik mi, gezgin mi, köylü müdür, kentli mi,
Ufacık beyni çalışsa da çalışmasa da,
İnsanoğlu, gizemin dehşeti yüklendi mi,
Gözü titremeden bakamaz göğe arada.

Üstte, Gök! Onu boğan mahzenin duvarı tam,
Gülünç bir opera için aydınlatılmış dam,
Her rolde kanlı bir yeri çiğner her oynayan;

Dinsize dehşet, çılgın ermişe umut bağı;
Gök! Büyük tencerenin o kapkara kapağı,
Altında geniş, bilinmez İnsanlık kaynayan.

(1861)

Bir Dinsizin Duası

Ah! Alevin hiç son bulmasın;
Isıt ölgün şu kalbi hadi,
Şehvet, işkencesi ruhların!
*Diva! supplicem exaudi!*²⁴

Sen sinen tanrıça her yana,
Yeraltımızdaki sen alev!
Tunç bir şarkı sunmada sana,
Esirge bir üzgün ruhu, sev.

Şehvet, ecesi ol gönlümün!
Bir siren maskesine bürün
Tenden, kadifeden örülmüş,

Ya da ağır uykularla düş,
Kapla beni, kıvrak hayalet,
Bol, gizemli şarapta, şehvet!

(1861)

BULUNTULAR¹

-
- 1 Baudelaire'in arkadaşı ve yayıncısı Auguste Poulet-Malassis'nin 1866 yılında, Brüksel'de yayımladığı *Buluntular* 23 şiir içeriyordu. Bunlardan 6'sı 1857'de *Kötülük Çiçekleri*'nin ilk baskısında yayımlanıp kovuşturmaya uğramış ve daha sonraki baskılara konulması yasaklanmış şiirlerdi: *Lesbos*, *Cehennemlik Kadınlar*, *Lete*, *O Çok Şen Kadına*, *Mücevherler*, *Vampirin Başkalaşimleri*. Burada bu yasaklı şiirlerden üçü yer alıyor. (ç.n.)

*Romantizm Güneşinin Batışı*²⁵

Ne güzeldir Güneş'in taptaze yükselişi,
Patlar gibi fırlatıp günaydınını hem de!
– Ne mutludur o düştten daha görkemli demde
Batışını candan selamlayabilen kişi!

Anımsarım!.. Altında bir yürek gibi titrek,
Gördüm uyuduğunu su, iz, çiçek, her şeyin...
– Ufka doğru koşalım, vakit geç, daha yeğın,
Eğik bir ışın olsun koparalım diye tek!

Boş yere kovaladım çekilen Tanrı'yı ben;
Karşı konulmaz gece saltanat kurdu hepten,
Kara, ıslak, uğursuz, ürperterek rüzgârı;

Bir mezar kokusuyla dolu hep solum sağım,
Batağın yanında eziyor ürkek ayağım
Apansız kurbağ'larla soğuk salyangozları.

(1862)

Lesbos

Latin oyunları, Grek hazlarının yurdu,
Lesbos, gönüller açan, gevşeten öpüşlerin
Ne eşsiz gecelere, günlere süs olurdu,
Güneşler gibi sıcak, karpuzlar gibi serin;
Latin oyunları, Grek hazlarının yurdu,

Lesbos, sende farksızdır öpüşler çağlayandan,
Pervasız atılırlar dipsiz uçurumlara,
Bir yandan gürleyerek, çağlayarak bir yandan,
Fırtınalı, örtülü, derin, arta kabara;
Lesbos, sende farksızdır öpüşler çağlayandan!

Lesbos, genç Frine'ler²⁶ vurulan birbirine,
Hiçbir göğüs geçirme yankısız kalmayan yer,
Pafos²⁷ gibi yıldızlar sana hayrandır yine,
Sende Venüs Safo'yu haklıdır da günüler!
Lesbos, genç Frine'ler vurulan birbirine,

Lesbos, yürek gevşeten, sıcak geceler yeri,
Çukur gözlü kızlara kısır bir haz tattıran,
Sevdalı tenlerinin sunduğu meyveleri
Hep kendi aynasında sevdiren, okşattıran
Lesbos, yürek gevşeten, sıcak geceler yeri,

Varsın koca Eflatun çatsın kaşını, bırak;
Bağışlatır suçunu tükenmez incelikler,
Ardı arkası gelmez öpüşler, soylu toprak,
Adaların başına taç olan güzelim yer.
Varsın koca Eflatun çatsın kaşını, bırak.

Bu bitmez işkenceden bağışlar herkes seni,
Nice taşkın yüreğe yapılan işkenceden,
Başka gökler altında sezdiğimiz o yeni,
Aydın gülümsemeyi bizden uzağa çeken
Bu bitmez işkenceden bağışlar herkes seni!

Yargılayamaz seni tanrılar hiçbir zaman,
Suçlayamaz ağaran alnından akan teri,
Derelerinden taşıp denizlere boşanan
Gözyaşını tartmadan altın terazileri!
Yargılayamaz seni tanrılar hiçbir zaman!

Ne ister o haksızlık, hak yasaları bizden?
Adaların yüzünü ağartan yüce kızlar,
Herhangi bir din gibi güç taşar dininizden,
Cennet'i, Cehennem'i hor gören aşk onda var!
Ne ister o haksızlık, hak yasaları bizden?

Bir beni seçti Lesbos bütün bu yeryüzünde
Serpilen kızlarının gizini övmek için,
Ta çocukken bulundum o kara büyüünde
Acı yaşlar karışan çılgın gülüşlerinin;
Bir beni seçti Lesbos bütün bu yeryüzünde.

O gün bugündür Lökat²⁸ tepesinde beklerim,
Keskin gözlü bir bekçi gibiyim orada ben,
Bir çektiri, bir kalyon, bir gemi çıkar derim
Ürperen biçimleri mavilikte beliren;
O gün bugündür Lökat tepesinde beklerim,

Bilmek için, uysal mı deniz, değil mi yoksa,
Hıçkırıklar kayadan kayaya çarpadursun,
Bir akşam taşır diye bağışlayan Lesbos'a
O cânım ölüsünü, yola çıkan Safo'nun,
Bilmek için, uysal mı deniz, değil mi yoksa!

Erkek ruhlu Safo'nun, hem sevdalı hem ozan,
Acı solgunluğuyla daha güzel Venüs'ten!
– Yenik düştü mavi göz binbir acıyla dolan
Kara gözüne halka halka oyulmuş süsten
Erkek ruhlu Safo'nun, hem sevdalı hem ozan!

– Venüs'ten daha güzel durur nereye dursa,
Tükenmez ışıyla sarışın gençliğinin
Kendi kızına vurgun, güngörmüş Okyanus'a
Saçar hazinesini bütün güzelliğinin;
Venüs'ten daha güzel durur nereye dursa!

– Çok şeyi yadsıyarak can verdiği gün Safo,
Uydurma tapınmayı, dini hor görüp bütün,
Dinsizliği kibriyle ezen bir serseme, o
Cânım vücudunu bir yem gibi sunduğu gün,
Çok şeyi yadsıyarak can verdiği gün Safo,

İşte Lesbos dövünür durur o günden beri,
Issız kıyılarından göklere doğru taşan
İniltiyle kendinden geçer de geceleri
Avunmaz yeryüzünün sunduğu saygılardan!
İşte Lesbos dövünür durur o günden beri!

(1850)

Lete

Göğsüme gel, sen acıma bilmez, sağır can,
Tapılası kaplan, aldırışsız ifrit, gel;
Gönül ister ki titrek ellerim şu tel tel,
Derin yelenin içine dalsın bir zaman;

Senin rayihanla dolu eteklerine
Acılı başım gömülüp kalsın isterim,
Yok olup giden sevgimin koklasam derim
Tatlı küf kokusunu derinden derine.

Ölümden daha tatlı bir uykuya varsam!
Uyuyuversem! Benim neyime yaşamak
Yüreğim titremeden, bakır gibi parlak,
Pürüzsüz tenini öpüşlerimle sarsam.

Dingin hıçkırıklarımı boğup yutacak
Tek yer senin kucağının uçurumudur;
Ağzında hep o yaman unutuş durur
Ve öpüşlerinden Lete boşanır ancak.

Yazgıma, ki bütün zevkim oldu şimdiden,
Boyun egeceğim sonuna dek saygılı;
Uysal kurban, işlenmemiş suçtan yargılı,
İşkencesi coşkusuyla daha artan ben,

Kurtulurum elbet çektiğim bu azaptan,
Nepentes'ler,²⁹ baldıranlar emerek bütün
O güzelim uçlarından dimdik göğsünün,
Ki altında yürek olmadı hiçbir zaman.

O Çok Şen Kadına

Bu duruşun, bakışınla sen
Bir yeşillik gibi güzelsin;
İnce bir yel gibi gülersin
Aydınlık bir havada esen.

Acı çeken yolcunun biri
Sana değip geçse yolundan,
Gider omzundan, kolundan
Taşan parıltıyla dipdiri.

Bir çiçekler balesi gelir
Ozanların gözüne hemen
Göz alıcı, parlak renklerden
Ki serpersin üstüne bir bir.

O delice, renk renk urbalar
Benzeridir gönlünün, belli;
Senden, beni çıldırtan deli,
Nefret ettim sevdiğim kadar!

Sürüklerken sessizliğimi
Hoş bir bahçede kimi zaman,
Duydum, bir alay gibi yaman,
Parçalardı güneş içimi;

İlkyazdan da, yeşillikten de
Öyle ezildi ki varlığım,
Bir çiçekte cezalandırdım

Umursamaz Doğa'yı ben de.
Tek isteğim şimdi, bir gece,
Ulaştık mı zevk saatine,
Vücudunun saltanatına
Doğru tırmanarak sinsice,

Bir yara açıp geniş, derin
O şaşırakalmış böğrüne,
Acı vermek için göğsüne,
Şen tenini incitmek için,

Ve, ne esriten tat, değil mi,
Yavrum! O en güzel, en parlak
Yeni dudaklardan akıtmak,
Aşılamak sana zehrimi!

(1852)

Fıskiye

Yorgun güzel gözlerin demek!
Açma yavrum uzun bir zaman,
Böyle haz şaşkını, bu gevşek,
Sere serpe hali bozmadan.
Avluda şakıyor fıskiye,
Yok ya gece gündüz sustuğu,
Sürsün bende bu akşam diye
Şu daldığım aşk sarhoşluğu.

Açıyor demetinden
Çiçeğin binbiri,
Boyarken onları şen
Föbe³⁰ renk renk, diri,
Gözyaşlarıdır inen
Yağmur gibi, iri.

Ruhun tutuşur da giderek
Yakan şimşeğiyle zevklerin,
Atılır, hızlı ve gözüpek,
O büyülü göklere, engin.
Yayılır sonra, yavaşlayıp,
Hazin, gevşek bir sudur, akar
Görünmez bir yamaçtan kayıp
Yüreğimin dibine kadar.

Açıyor demetinden
Çiçeğin binbiri,
Boyarken onları şen
Föbe renk renk, diri,
Gözyaşlarıdır inen
Yağmur gibi, iri.

Sen, gece daha güzelleşen,
Ne hoş, göğsüne eğilerek,
Havuzlara hıçkırıp düşen
Sonsuz inleyişi dinlemek!
Ay, kutlu gece, şakıyan su,
Titrek ağaçları çevrenin,
Sizdeki o saf kara duygu
Bir aynadır sevgime, derin.

Açıyor demetinden
Çiçeğin binbiri,
Boyarken onları şen
Föbe renk renk, diri,
Gözyaşlarıdır inen
Yağmur gibi, iri.

(1853)

İlahi

Çok güzele, çok sevgiliye,
Yüreğimi ışıkla örten
O ölümsüz put, melek diye
Selam, selam ölümsüzlükten!

Yaşamımda yayılan, ağır,
Tuzlu bir havaya benzer ki
Doymaz varlığıma boşaltır
Sonsuzluğu, o derin zevki.

Mis kokulu çıkın, bu eşsiz
Yalnızlıkta her dem duyulan,
Arasında gecenin, sessiz,
Unutulmuş tüten buhurdan,

Bilmem nice anlatsam, nice
Seni, en ölmez aşk, en uzun?
Yatan mis tanesi, gizlice,
Ta dibinde sonsuzluğumun.

Çok güzele, o çok iyiye,
Beni kılan sağlıklı ve şen
O ölümsüz put, melek diye
Selam, selam ölümsüzlükten!

(1854)

Ses

Beşğim kitaplığa yaslıydı iyice,
O karanlık Babil’de masal, öykü, bilim,
Her şey, Latin külü, Yunan tozu, iç içe
Dururdu. Bir forma kadardı yüksekliğim.
İki ses duyardım. Biri, kurnaz ve kesin,
Derdi bana: “Yeryüzü pek tatlı bir çörek;
Hiç de güç değil (ne büyür o zaman zevkin!)
Sana o genişliğe denk bir iştah vermek.”
Öbürü: “Gel!” derdi, “düşlerde geziye gel,
Olabilirden öteye, bilindik üstü!”
Ve şakırdı o ses, kumsallardaki o yel,
Nerden gelir bilinmez, uluyan görüntü,
Okşayan kulağı ve ürperten derinden.
Dedim sana: “Peki! Tatlı ses!” Bu arada
Başlar benim, ne çare! O yaram denilen
Şey ve karayazgım. Döşeminden arkada
Engin varlığın, ta dibinde en karanlık
Uçurumun, görürüm yadırgı çok evren,
Ve, uz görüşüyle esriyen ben kurbanlık,
Yılanlar sürürüm ayağımı kemiren.
Ve o gün bugündür, yalvaçlar gibi ben de,
Çöle ve denize ta gönülden vurgunum;
Gülüp geçerim yasta, ağlarım şölende,
Ve en kekre şarapta hoş bir tat bulurum;
Bana sık sık yalan gelir olup bitenler,
Çukura düşerim göğşe göz gezdirirken.
Ama avutur Ses: “Sakla düşlerini,” der,
“Delinin düşü güzeldir Bilgeninkinden!”

(1862)

Kurtulmalık

Kurtulmalık için, insanda
Derin, zengin iki tarla var,
Kazıp altüst etmeye bakar
Usun sabanıyla her yanda;

Ufacık bir gül elde etmek,
Birkaç başak sağlamak için,
Tuzlu yaşlarıyla benzinin
Durmadan su vermesi gerek.

Biri Sanat'tır, Aşk öteki.
– Güven vermek için yargıca,
Korkunç günü gelip çatinca
O şaşmaz tüzenin, yeter ki

Çok ambarlar göstersin ona
Buğdayla dolu, ve çiçekler
Ki hep onaylasın melekler
Bakıp rengine, kokusuna.

(1852)

Açıklamalar

1. *Te Deum: Te Deum laudamus.* Lat. “Tanrım sana şükürler olsun!” diye başlayan bir dua.

2. *De Profundis Klamavi.* Lat. “Derinlerden bağıryorum,” anlamında bir söz.

3. *Semer Eadem.* Lat. “Her zaman aynı şey,” anlamında bir söz.

4. *Réversibilité.* Fr. Düz anlamı “dönüştürülme, geçişlilik, tersine çevrilebilirlik.” Burada, Hıristiyan tanrıbilimindeki sevap-günah kavramlarına, “İyilerin işlediği sevaplar kötülerin günahlarını da bağışlatır,” inancına gönderme var.

5. *Moesta ve Errabunda.* Lat. Üzgün (moesta) ve başıboş kişi (errabunda) anlamında Latince iki sözcük.

6. *Boucher* (François, 1703-1770): Fransız ressam. Süslemeci bir anlayışla kır görünüşleri ve mitolojiden sahneler boyadı.

7. *Lete:* Cehennemdeki ırmaklardan biri. Suyundan içen ölümler acılarını ve yeryüzü zevklerini unuturlarmış.

8. *De Profundis.* Lat. “Derinlikler.” Ölümler için okunan bir duanın ilk sözleri: “Karanlıkların dibinden sana sesleniyorum Tanrım...”

9. *Heotontimorumenos.* Grek. Kendi kendinin celladı.

10. *Stiks.* Cehennemde yedi kez dolanan ırmak. Suyunda yıkananı hiçbir şey yaralamamış.

11. *Feniks*. Mısır mitolojisinde, birkaç yüzyıl yaşayan, kendini bir odun yığını üstünde yakıp küllerinden yeniden doğan kuş.

12. *Pomon*. Grek mitolojisinde bahçeler ve meyveler tanrıcısı.

13. *Kiter*. Ege Denizi'nde, Yunanistan'ın güney ucuyla Girit arasında, Afrodit Tapınağı'yla ünlü bir ada.

14. *Krezüs*. İÖ 560-546 yılları arasında hüküm süren, zenginliğiyle ünlü Lidya kralı. "Karun gibi zengin" deyimini ondan gelir.

15. *Sirse*. Ülis'in yol arkadaşlarını domuza döndüren büyücü kadın (Odysseia'nın 10. bölümü).

16. *Ikarya*. Étienne Cabet'nin (1788-1856) 1821'de yayımlanan *Voyage en Icarie* [Ikarya'ya Yolculuk] adlı, düşsel bir mutluluğu betimleyen romanına gönderme.

17. *Kapı*. İtalya'nın kuzeyinde bir kent. Anibal İÖ 215'te ele geçirmiş ve kendine kışlak yapmış. Ordusu da kışı burada zevk ve sefa içinde geçirmiş.

18. *Göçebe Yahudi*. İsa'ya kötü davrandığı için sonsuza dek yaşamaya ve durup dinlenmeden yeryüzünü dolaşmaya mahkûm edilmiş masal kişisi (Ahasvérus).

19. *Kanlı katil* (rétiaire). Hasını alt etmek için ucu çatalı bir sopa, bir hançer ve bir ağla donanmış gladyatör.

20. *Lotüs*. Odysseia'nın 9. bölümünde adı geçen çiçek. Ülis'in yol arkadaşları bunu yiyince bir daha bitkisinin bulunduğu yerden ayrılmak istememişler.

21. *Pilades*. Agamemnon'un oğlu Oreste'nin arkadaşı Foçalı yiğit. Vefa örneği diye anılır.

22. *Elektra*. Agamemnon'un kızı. Kardeşi İfigenia'yı tanrılara kurban eden babasını annesi Klimnestre âşığıyla birlikte öldürür; o da kardeşi Oreste'yle birlikte babasını öldürür.

23. *İkarus*. Sırtına mumla yapıştırdığı kanatlarla Girit'teki labirentten kaçan ve güneşe çok yaklaştığı için, mumun erimesi üzerine, Ege Denizi'ne düşen mitoloji kişisi.

24. *Diva! supplicem exaudi!* Lat. “Tanrıça! Yakarımı kabul et!”

25. 1866’da yayımlanan *Les Épaves* [Buluntular] adlı kitapta bu şiirle ilgili bir not var: “Sayın Charles Baudelaire ‘karşı konulmaz gece’ sözleriyle yazın ortamının bugünkü durumunu, ‘apansız kurbağalar ve soğuk salyangozlar’ sözleriyle bir akıma bağlı olmayan yazarları kastediyor.”

26. *Frine*. Güzelliğiyle ünlü Grek kadını. Praksitel’e Afrodite yontuları için modellik etmiş. Dinsizliği yüzünden ölüme mahkûm edilmiş ve olağanüstü güzelliği nedeniyle bağışlanmış.

27. *Pafos*: Kıbrıs’ta Afrodite Tapınağı’yla ünlü eski bir kent.

28. *Lökat*: Yunanistan’ın batısında, şimdi karayla birleşmiş bir ada. Mutsuz âşıklar sarp kıyısındaki Apollon Tapınağı’ndan kendilerini denize atarlarmış. Safo’nun da oradan atlayıp öldüğü söylenir.

29. *Nepentes*: Eski Yunan’da üzüntüye, karasevdaya iyi geldiğine inanılan bir ilaç.

30. *Föbe*: Ay tanrıçası.

SONSÖZ TASARISI¹

1 Baudelaire bu bitnemiş şiiri *Kötülük Çiçekleri'nin* 2. baskısına koymak için tasarlamıştır. (ç.n.)

Bir bilge gibi rahat, bir melunca sevimli,
..... dedim ki:
Seviyorum seni, tatlım, güzeller güzelim...
Nice bir kez...
Tutkusuz sefahatlerinle ruhsuz aşkların,
Sonsuzluk zevkin,
Ki her yerde, kötülükle bile, boy gösterir tez,

Bombalar, hançerler, yengiler ve şenliklerin,
İç karartan varoşlarınla
Dayalı döşeli konakların hep,
Bahçelerin, ah-vahlarla, dalaverelerle dolu,
Dua kusan tapınakların müzik halinde,
Çocuk mutsuzlukların, kocakarı oyunların çılgınca,
Bezginliklerin;

Ve şenlik fişeklerin, o sevinç püskürmeleri,
Dilsiz ve karanlık Gökyüzü'nü güldüren.

O kutsal kötülüğün ipekler içinde,
Ve saçtığı şatafatla kendinden geçen, tatlı,
Gölünecek erdemin, o mutsuz bakışıyla.

Kurtulmuş ilkelerin, piç edilmiş yasaların,
Çalımından geçilmez anıtların, sisler asılan,
Güneşten alev alev metal kubbelerin,
Tiyatro kraliçelerin, sesleriyle gönül çelen,
Alarm çanlarıyla topların, sağır eden orkestra,
Büyülü kaldırımların, surlar gibi yükselen,

Küçük söylevcilerin, ki aşkı salık verirler
Çarpık abartılarıyla, ve kan dolu lağımların ki
Orenoklar gibi *Cehennem*'e boşanır gider,

Meleklerin, yeni soytarılarn, üstleri eski püskü,

Altın, erguvan, safir giyimli melekler,
Sizler tanık olun görevimi tam yaptığma
Yetkin bir kimyacı gibi, kutsal bir ruh gibi,

Her şeyin özünü çıkardım çünkü,

Sen çamurunu verdin, ben altın'a çevirdim onu.

EK

Baudelaire ve Yeni Bir Din: Dandycilik

*“Dandy durmaksızın yüce varlık olmaya can atmalı,
bir ayna önünde yaşayıp ölmeli.”*

Baudelaire

(CB: OC / I, 1208)

Baudelaire’le *Kötülük Çiçekleri* arasındaki sanatsal bağıntıları, ozanın bir ömür boyu yapıtına gösterdiği titizliğin düzeyini iyi kavrayabilmek için, bu yapıtın oluşmaya başladığı yıllarda kimi çevrelerce tutkuyla benimsenmiş bir yaşam biçimini, kendisinin de en ateşli yandaşlarından olduğu ve sanat anlayışının birçok yönünü açıklamaya yardım edecek bir yaşam felsefesini bilmek gerekiyor: *dandycilik*.

Britanya kaynaklı bir kavram bu. XIX. yüzyıl başlarında İngiliz toplumunun üst kesiminden kimi gençlerin başlattığı bir akım. Önceleri aşırı titizliğe varan bir giyim kuşam estetiği biçiminde beliren bu akım, Sanayi Devrimi’nin ortaya çıkardığı yeni değerlere, yararlılık, hız, verimlilik, kâr, toplumsal gelişme gibi kavramlara, “yığınların uygarlığı” denebilecek kentsoylu yaşam anlayışına karşı bir tepki biçimine dönüştü zamanla.

Baudelaire baba ve anné yönünden gerçek bir aristokrasi inceliğinin kalıtçısı (Çocukluk: Eski XIV. Louis tarzı mobilya, antikalar, konsüllük, pastel resimler, on sekizinci yüzyıl toplumu...) (CB: OC / I, 1237). Babası krallık yönetiminin yüksek bürokratlarından biri, tam bir incelik adamı. Annesi İngiliz görgü kurallarına göre yetişmiş, dış görünüşe, bunun getireceği saygınlığa çok önem veren bir kadın.¹ Baudelaire, yaşam öyküsüyle ilgili bir notunda bu iki etkiden kalan birikimi şöyle açıklar: “Biçim güzelliğine ilişkin her türlü gösteriye çocukluğumdan beri yoğun ilgi...” (CB: OC / I, 1237).

1842 yılında “Hindistan yolculuğu” dönüşü, babasından kalma geliri kullanma yaşına eriştiğinde, bağımsız yaşama isteğiyle Paris’e yerleşince, biçim güzelliği tutkusunu gönlünce gerçekleştirebileceği bir ortamda bulur kendini: Bohem sanat çevreleri, lüks oteller, kadınlar.. Hızlı bir değişim içindeki Paris... Sanayileşmenin, ticaretin getirdiği zenginlik, Kral Louis-Philippe yönetimi altında görülmemiş bir yapı değişikliğine, bayındırlık çılgınlığına tutulmuş Paris’e akar; art arda yeni tiyatrolar, lüks oteller kurulur, havagazıyla aydınlatılan geniş caddeler açılır ve güzel koşumlu atların çektiği yaldızlı kupa arabaları içinde yeni bir kentsoylu sınıfı, türedizenginler gelip geçer yollarda.

Böyle bir ortamda *dandycilik* yalnızca kişisel bir titizliğin dışı vurumu olmaktan çıkmış, bir “sonradan görmeler” kalabalığına karşı öfke, tepki biçimine dönüşmüştür. Giyim kuşamına günde en az iki saat ayıran sanatçı² çevresindeki tuzu kuru, şiş göbek, beğeni yoksulu kentsoyluya şunu demek istemektedir: İstediyin kadar zengin ol, benim gibi gör-

1 “Kadınlara karşı erken eğilim. Kadın kokusuyla kürk kokusunu birbirine karıştırırdım hep. Anımsıyorum... Diyeceğim, şıklığı, inceliği yüzünden seviyordum annemi. Erken gelişmiş bir *dandy* idim demek.” (CB: OC / I, 1199) (ç.n.)

2 “Kişiliğimin yoksulluk içinde alçalacağı konusundaki kaygılarına gelince, bil ki bütün yaşamım boyunca, üstüm başım dökülse de, eli yüzü düzgün olsa da, bakımına her gün iki saat harcadım hep.” (Annesine yazdığı mektup, CB: C / I, 242) (ç.n.)

gülü davranamazsın, benim gibi zevkli giyinemezsin, benim gibi güzel konuşamazsın!

Dandycilik bu bağlamda yüksek bir dalga geçme türüdür. Bağımsızlığın, tek oluşun, bireyselliğin savunulmasıdır. Baudelaire, Delacroix'yla ilgili bir yazısında şöyle der: “Üstün adam, kişiliğini savunmayı herkesten çok gözetip kollayan adamdır.” (CB: OC / I, 854)

Kendini topluma karşı savunmak, köksüzlerin, sıradanların, niteliksizlerin oluşturduğu kalabalığa karşı savunmak demektir bu.

*

Dandy'nin ilk göze çarpan özelliği dış görünüşüdür kuşkusuz. Olağanüstü bir giyim titizliği, çok özenli bir bakım, kılı kırk yararcasına gözetilmiş bir biçim ve renk uyumu. Ortaya bir sanat ürünü koymak isteyen *dandy*'nin elindeki ilk gereç kendisi, kendi kişiliğidir çünkü. Başkalarına benze-mezliğin, tinsel özgünlüğün, herkesten üstün olma bilinci-nin ilk durağıdır biçimsel özgünlük. *Dandy*'ye göre yetkin bir dış görünüş, yetkin bir iç yapıya geçmenin önkoşuludur. Baudelaire, bütününü aşağıya aldığımız bir yazısında bu konuyu inceleyip açarken şöyle söylüyor: “*Dandycilik*, ince elemeyen kimselerin sandıkları gibi, öyle aşırı bir üst baş bakımı, giyim kuşam düşkünlüğü değildir. Gerçek *dandy* için olsa olsa iç dünyasındaki soyluluğun simgesidir bunlar. Gerçek *dandy*'lerin hepsi de eş soydandır; hepsi de eş karşı koyma, başkaldırma özelliğindedir; hepsi de insan onurundaki en iyi yanın, günümüz insanlarında seyrek mi seyrek görülen o savaşıma ve kabalığı ortadan kaldırma gereksiniminin temsilcileridir. Onlar en değerli, en yok olmaz yetenekler üstüne, çalışmayla paranın sağlayamadığı göksel değerler üstüne kurulduğu için yıkılıp gitmesi çok güç yeni bir aristokrasi türünü yaratmayı düşünebilirler... *Dandycilik*'i bir tür din yerine koymakta haksız değilim gerçekte...”

Sait Maden

*Dandy*³

Zengin, aylak, her şeyi kanıksamış, mutluluk peşinde koşmaktan başka bir işi olmayan adam; varlık içinde yetişmiş ve gençliğinden beri başka insanların boyun eğmesine alışmış adam; kısacası incelikten, şıklıktan başka bir uğraşısı olmayan adam, bütün çağlarda, herkesten ayrı, bambaşka bir dış görünüm sergilemenin tadını çıkaracaktır hep. *Dandycilik* bulanık, belirsiz bir kuram; anlaşılmazlıkta düello etmekten geri kalır yanı yok; eski, çok eski olduğu Sezar'ın, Alkibiades'in, Katilina'nın bize pek parlak örnekler göstermesinden belli; çok yaygın, bu da Chateaubriand'ın onu ormanlarda, Yeni Dünya'nın gölleri kıyısında bulmuş olmasından belli. *Dandycilik* yasaların dışındaki bir kurum; bütün uyruklarının da, kişiliklerinin bağımsızlığı ve atılganlığı ne olursa olsun, sıkı sıkıya uyduğu sağlam yasalar var. *High life* romanını daha çok İngiliz romancıları geliştirdi. M. Custine gibi özellikle aşk romanı yazmak isteyen Fransızlar da, önce, çok haklı olarak, yarattıkları kişilerin bütün isteklerini duraksamadan karşılayabilecek kadar varlıklı olmasına özen gösterdiler, ardından da onları bütün uğraşılardan bağışık tuttular. Bu kişilerin bütün işleri varlıklarındaki güzel kavramını geliştirmek, isteklerine doyum sağlamak,

3 Bu yazı, Baudelaire'in *L'Art romantique* [Romantik Sanat] adlı yapıtındaki *Modern Hayatın Ressamı* (Çev. Ali Berktaş, İletişim Yayınları, İstanbul, 2003) bölümünden bir parçadır. (ç.n.)

duyup düşünmekti. Böylece istemedikleri kadar paraları ve zamanları oldu, bunların yokluğunda canlarının çektiği her şey gelip geçici bir düştür, hiçbir zaman eyleme dönüşmez. Acı bir gerçektir ki, para ve boş zaman bulunmadı mı, kaba bir eğlenceye dönüşür aşk ya da bir evlilik görevini yerine getirmeye. Tutkulu ve düşçül bir heves yerine tiksindirici bir *yararlılık* olur çıkar.

Dandycilik'i anlatırken aşktan söz açışım şundan: Aşk işsiz güçsüzlerin doğal uğraşdır. Ama *dandy* aşkı özel bir amaç gibi görmez. Paradan söz açışım şundan: Tutkularını bir din konumuna getiren kimseler parasız edemezler; ama *dandy* parayı temel bir şey gibi istemez; belirsiz bir kullanımı olanağı yeter ona; sıradan ölümlülere bırakır bu kaba tutkuyu. *Dandycilik*, ince elemeyen kimselerin sandıkları gibi, aşırı bir üst baş bakımı, giyim kuşam düşkünlüğü değildir. Gerçek *dandy* için olsa olsa iç dünyasındaki soyluluğun simgesidir bunlar. Bir de, her şeyden önce *aykırı olma*, giyim kuşam kusursuzluğu kesin bir yalınlığa dayanır onun gözünde, kendini göstermenin en iyi yolu da budur gerçekten. Nedir öyleyse bu kurallaşmış, yandaş efendiler bulmuş öğretisi, öylesine yüksek bir sınıf oluşturan bu tescil edilmemiş kurum? Her şeyden önce görgü kurallarının dış sınırları içinde tutulmuş derin bir gereksinim, başkalarına benzememe gereksinimi. Başkasında, örneğin bir kadında bulunabilecek mutluluğu aramakla, dahası düşler, kuruntularla varlığını sürdürebilecek bir tür kendine tapma biçimi. Şaşırtma zevki, hiçbir zaman şaşırmamış olmaktan gelen kibirli doyum. Her şeyi kanıksamış bir insan olabilir *dandy*, acı çeken bir insan belki de; ama, bu sonuncu durumda, tilkinin ısırdığı Lake-demonyalı gibi gülümseyecektir.

Görülüyor ki *dandycilik*, kimi bakımlardan tenselcilikle, stoacılıkla sınırdış. Ama *dandy* sıradan bir kişi olamaz hiçbir zaman. Bir suç işlemiş olsa değerinden bir şey yitirmez belki de; ama bu suç yüz kızartıcı bir kaynaktan doğmuşsa ayıbın

önüne geçilemez. Bu saçmalıkta ki ciddilik okurun tepesini attırmasın, anımsasın ki bütün çılgınlıklarda bir yücelik, bütün aşırılıklarda bir güç vardır. Anlaşılmaz tinselcilik! Bunun hem rahibi hem kurbanı olanlar için, katlandıkları bütün karmaşık yaşam koşulları, gündüzle gecenin her saatindeki titiz mi titiz üst baş bakımından sporun en tehlikeli gösterilerine değin her şey, istemi güçlendirmeye ve ruhu sıkıdüzen altında tutmaya yönelik çalışmalardır ancak. *Dandycilik*'i bir tür din yerine koymakta haksız değilim gerçekte. En katı manastır kuralları, esrik müritlerine “Canınıza kıyın!” buyruğunu veren *Hasan Sabbah*'ın karşı konulmaz düzeni, bu başkalarına benzemezlik ve giyim kuşam öğretilerinden daha söz dinletici, daha zorba değildir; bu öğreti de ateşli ve uysal müritlerine, çoğu kez o atılganlık, tutku, gözüpeklik ve açığa vurulmamış içgüdüyle dolu kişilere şu korkunç çözümü dayatır: *Perinde ac cadaver*.⁴

Adı ne olursa olsun onların, züppe, yakışıklı, aslan ya da *dandy*, hepsi de eş soydandır; hepsi de eş karşı koyma, başkaldırma özelliğindedir; hepsi de insan onurundaki en iyi yanın, günümüz insanlarında seyrek mi seyrek görülen o savaşıma ve kaballığı ortadan kaldırma gereksiniminin temsilcileridir. Kışkırtıcı sınıfın soğukluğu içinde bile yüksekte bakan bu tutumu ondandır işte *dandy*'lerin. Demokrasinin iyice yerleşip pekişmediği, aristokrasinin gerilediği, sallantıda olduğu geçiş çağlarında görülür *dandycilik* özellikle. O çağlardaki karışıklık içinde düşkünleşmiş, bıkkın, işsiz, ama doğuştan getirdikleri bir güçle zengin kimi kişiler, en değerli, en yok olmaz yetenekler üstüne, çalışmayla paranın sağlamadığı en göksel değerler üstüne kurulduğu için yıkılıp gitmesi çok güç yeni bir aristokrasi türünü yaratmayı düşünebilirler. *Dandy* çöküş dönemlerindeki son yiğitlik parıltısıdır; gezginin Kuzey Amerika'da yeniden bulduğu *dandy* ör-

4 Latince bir deyim: *Ölü gibi*. Aziz Ignace de Loyola'nın Cizvitlere buyruğu: “Üstlerinizin karşısında boynu eğik, söz dinler olun hep: *Ölü gibi*.” (ç.n.)

neği hiçbir bakımdan çürütemez bu düşünceyi; *yabanıl* diye adlandırdığımız oymaklar yok olup gitmiş büyük uygarlıkların kalıntısıdır, bunu ileri sürmemize ne engel olabilir ki? Batan bir güneştir *dandy* olma hali, sönmeye yüz tutmuş bir gök cismi gibi yüce mi yüce, ısısız, hüznü doludur. Ama ne yazık ki, demokrasinin gitgide yükselen suları her şeyi kaplayıp her şeyi eş düzeye getirirken, insan onurunun bu son temsilcilerini günden güne boğuyor ve unutuşun dalgalarını deviriyor bu şaşılasi cücelerin ayak izleri üstüne. *Dandy*'ler gitgide azalıyor bizde, neredeyse görünmez olacaklar, ama komşularımızda, İngiltere'de, toplumsal durum ve yapı (kendini geleneklerde ortaya seren gerçek toplumsal yapı) Sheridan'ın, Brummel'in, Byron'ın kalıtçlarına, bu kalıta layık oldukları sürece, daha bir hayli zaman yer ayıracaktır.

*

Dandy'nin güzelliği, özellikle, hiçbir şeyden heyecanlanmamaya kesin kararlı olmaktan ileri gelen soğuk görünüşte yatar; bulunmuş bir ateş diyebilirsiniz buna, gizli bir ateş, ışık saçabilecekken saçmak istemeyen... (CB: OC / I, 907)

Charles Baudelaire

Kaynakça

- AP J. Charpier-P. Seghers: *L'Art poétique*.
Éditions Seghers; Paris, 1956.
- APF André Gide: *Anthologie de la poésie française*. Gallimard, Bibliothèque de la Pléiade; Paris, 1949.
- CB: C / I Charles Baudelaire: *Correspondances I*.
Gallimard, Bibliothèque de la Pléiade; Paris, 1973.
- CB: C / II Charles Baudelaire: *Correspondance II*.
Gallimard, Bibliothèque de la Pléiade: Paris, 1973.

*Hasan Âli Yücel Klasikler Dizisi'nde
Yayımlanan Eserler*

1. GURUR VE ÖNYARGI
Jane Austen
2. GECEYE ÖVGÜLER
Novalis
3. MUTLU PRENS
-BÜTÜN MASALLAR, BÜTÜN ÖYKÜLER-
Oscar Wilde
4. SEÇME MASALLAR
Hans Christian Andersen
5. KEREM İLE ASLI
Anonim
6. YÜREK BURGUSU
Henry James
7. DUINO AĞITLARI
Reiner Maria Rilke
8. MODESTE MIGNON
Honoré de Balzac
9. KANLI DÜĞÜN
Federico Garcia Lorca
10. HÜSN Ü AŞK
Şeyh Galib
11. YARAT EY SANATÇI
Johann Wolfgang von Goethe
12. GORGİAS
Platon
13. DEDEKTİF (AUGUSTE DUPIN) ÖYKÜLERİ
Edgar Allan Poe
14. ERMiŞ ANTONIUS VE ŞEYTAN
Gustave Flaubert

15. YERLEŞİK DÜŞÜNCELER SÖZLÜĞÜ
Gustave Flaubert
16. PARİS SIKINTISI
Charles Baudelaire
17. YERGİLER
Juvenalis
18. YUNUS EMRE, HAYATI VE BÜTÜN ŞİİRLERİ
Abdülbâki Gölpinarlı
19. SEÇME ŞİİRLER
Emily Dickinson
20. KAMELYALI KADIN
Alexandre Dumas Fils
21. DÖRTLÜKLER
Ömer Hayyam
22. YAŞAM BİLGELİĞİ ÜZERİNE AFORİZMALAR
Arthur Schopenhauer
23. DENEMELER
Michel de Montaigne
24. DEVLET
Platon
25. GARGANTUA
François Rabelais
26. OBLOMOV
İvan Aleksandroviç Gonçarov
27. UTOPIA
Thomas More
28. TARİH
Herodotos
29. KAYGI KAVRAMI
Søren Kierkegaard
30. ŞÖLEN-DOSTLUK
Platon
31. YÜZBAŞININ KIZI
-BÜTÜN ROMANLAR, BÜTÜN ÖYKÜLER-
Aleksandr Sergeyeviç Puşkin
32. SEVİYORDUM SİZİ
Aleksandr Sergeyeviç Puşkin
33. MADAME BOVARY
Gustave Flaubert
34. BABALAR VE OĞULLAR
İvan Sergeyeviç Turgenyev
35. KÖPEĞİYLE DOLAŞAN KADIN
Anton Pavloviç Çehov
36. BÜYÜK OYUNLAR
Anton Pavloviç Çehov

37. CİMRİ
Molière
38. MACBETH
William Shakespeare
39. ANTONIUS VE KLEOPATRA
William Shakespeare
40. AKŞAM TOPLANTILARI
Nikolay Vasilyeviç Gogol
41. HİTOPADEŞA
Narayana
42. MANTIK AL-TAYR
Feridüddin Attâr
43. HAGAKURE: Saklı Yapraklar
Yamamoto
44. EŞEKARILARI, KADINLAR SAVAŞI
VE DİĞER OYUNLAR
Aristophanes
45. SUÇ VE CEZA
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
46. SİS
Miguel de Unamuno
47. BRAND-PEER GYNT
Henrik Ibsen
48. BİR DELİNİN ANI DEFTERİ
Nikolay Vasilyeviç Gogol
49. TOPLUM SÖZLEŞMESİ
Jean Jacques Rousseau
50. MİLLETLERİN ZENGİNLİĞİ
Adam Smith
51. MASALLAR
Jean de La Fontaine
52. GULLIVER'İN GEZİLERİ
Jonathan Swift
53. URSULE MIROUËT
Honoré de Balzac
54. RUBAİLER
Mevlânâ
55. MEDEA
Seneca
56. JULIUS CAESAR
William Shakespeare
57. BİLİMLER VE SANAT ÜSTÜNE SÖYLEV
Jean Jacques Rousseau
58. KADIN HAKLARININ GEREKÇELENİRİLMESİ
Mary Wollstonecraft

59. KISA ROMANLAR, UZUN ÖYKÜLER
Henry James
60. HOPHOPNAME (Seçmeler)
Mirze Elekber Sabir
61. KARAMAZOV KARDEŞLER
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
62. TOPRAK ARABACIK (Mriççhakatika)
Şudraka
63. DİLLERİN KÖKENİ ÜSTÜNE DENEME
Jean Jacques Rousseau
64. AKTÖRLÜK ÜZERİNE AYKIRI DÜŞÜNCELER
Denis Diderot
65. YAŞAMININ SON YILLARINDA GOETHE İLE
KONUŞMALAR
Johann Peter Eckermann
66. PHAEDRA
Seneca
67. ABEL SANCHEZ –Tutkulu Bir Aşk Hikâyesi–
TULA TEYZE
Miguel de Unamuno
68. PERICLES
William Shakespeare
69. SANAT NEDİR
Lev Nikolayeviç Tolstoy
70. III. RICHARD
William Shakespeare
71. DÎVÂN-I KEBİR
Mevlânâ
72. BİR İNGİLİZ AFYON TIRYAKİSİNİN İTİRAFLARI
Thomas De Quincey
73. ATİNALI TIMON
William Shakespeare
74. AKIL ve TUTKU
Jane Austen
75. ILLUMINATIONS
Arthur Rimbaud
76. YÜCE SULTAN
Miguel de Cervantes Saavedra
77. SİYASAL İKTİSADIN VE VERGİLENDİRMENİN
İLKELERİ
David Ricardo
78. HAMLET
William Shakespeare
79. EZİLENLER
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski

80. BİNBİR HAYALET
Alexandre Dumas
81. EVDE KALMIŞ KIZ
Honoré de Balzac
82. SEÇME MASALLAR
E.T.A. Hoffman
83. HÜKÜMDAR
Niccolò Machiavelli
84. SEÇME ÖYKÜLER
Mark Twain
85. HACI MURAT
Lev Nikolayeviç Tolstoy
86. İKİ BÜYÜK DÜNYA SİSTEMİ ÜZERİNE DİYALOG
Galileo Galilei
87. ÖLÜLER EVİNDEN ANILAR
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
88. SEÇME AFORİZMALAR
Francis Bacon
89. MASUMİYET VE TECRÜBE ŞARKILARI
William Blake
90. YERALTINDAN NOTLAR
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
91. BİZANS'IN GİZLİ TARİHİ
Prokopios
92. OTHELLO
William Shakespeare
93. IV. HAÇLI SEFERİ KRONİKLERİ
Geoffroi de Villehardouin-Henri de Valenciennes
94. UPANIŞADLAR
Anonim
95. GALİB DİVÂNI
Mirza Esedullah Han Galib
96. ALÇAKGÖNÜLLÜ BİR ÖNERİ
Jonathan Swift
97. FRAGMANLAR
Sappho
98. KURU GÜRÜLTÜ
William Shakespeare
99. MAHŞERİN DÖRT ATLISI
Vicente Blasco Ibañez
100. GÜVERCİNİN KANATLARI
Henry James
101. GEZGİN SATICI
Guy de Maupassant

102. TROIALI KADINLAR
Seneca
103. BİR HAVVA KIZI
Honoré de Balzac
104. KRAL LEAR
William Shakespeare
105. MURASAKİ SHİKİBU'NUN GÜNLÜĞÜ
Murasaki Shikibu
106. EMİLE
Jean Jacques Rousseau
107. ÜÇ SİLAHŞOR
Alexandre Dumas
108. RUDİN - İLK AŞK - İLKBAHAR SELLERİ
İvan Sergeyeviç Turgenyev
109. SİVASTOPOL
L. N. Tolstoy
110. YAŞAMIMDAN ŞİİR VE HAKİKAT
Johann Wolfgang von Goethe
111. DİRİLİŞ
L. N. Tolstoy
112. SUYU BULANDIRAN KIZ
Honoré de Balzac
113. PAZARTESİ HİKÂYESLERİ
Alphonse Daudet
114. SONELER
William Shakespeare
115. KATIKSIZ MUTLULUK
Katherine Mansfield
116. BÜTÜN FRAGMANLAR
Ephesoslu Hipponaks
117. ECCE HOMO
Friedrich Nietzsche
118. MÜFETTİŞ
Nikolay Vasilyeviç Gogol
119. SİYASETNAME
Nizamü'l-mülk
120. TILSIMLI DERİ
Honoré de Balzac
121. STEPANÇİKOVO KÖYÜ
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
122. THÉRÈSE ve LAURENT
George Sand
123. ROMEO VE JULIET
William Shakespeare

124. TRAGEDYANIN DOĞUŞU
Friedrich Nietzsche
125. AŞK SANATI
Ovidius
126. MÜLKİYET NEDİR?
Pierre-Joseph Proudhon
127. PIERRETTE
Honoré de Balzac
128. KAFKAS TUTSAĞI
Lev Nikolayeviç Tolstoy
129. GÖKSEL KÜRELERİN DEVİNİMLERİ ÜZERİNE
Nicolaus Copernicus
130. TARAS BULBA VE MİRGOROD ÖYKÜLERİ
Nikolay Vasilyeviç Gogol
131. ON İKİNCİ GECE
William Shakespeare
132. SAPHO
Alphonse Daudet
133. ÖTEKİ
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
134. PUTLARIN ALACAKARANLIĞI
Friedrich Nietzsche
135. GERMİNAL
Émile Zola
136. KİTLELERİN AYAKLANMASI
José Ortega y Gasset
137. BAKKHALAR
Euripides
138. YETER Kİ SONU İYİ BİTSİN
William Shakespeare
139. ÖLÜ CANLAR
Nikolay Vasilyeviç Gogol
140. LYKURGOS'UN HAYATI
Plutarkhos
141. YANLIŞLIKLAR KOMEDYASI
William Shakespeare
142. DÜELLO –Bütün Öyküler–
Heinrich von Kleist
143. OLMEDO ŞÖVALYESİ
Lope de Vega
144. EV SAHİBESİ
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
145. KRAL JOHN'UN YAŞAMI VE ÖLÜMÜ
William Shakespeare

146. LOUIS LAMBERT
Honoré de Balzac
147. GÜLŞEN-İ RÂZ
Mahmûd-ı Şebüsterî
148. KADINLAR MEKTEBİ
Molière
149. BÜTÜN ŞİİRLERİ
Catullus
150. MASAL IRMAKLARININ OKYANUSU
Somadeva
151. HAFİZ DİVÂNI
Hafız-ı Şirazî
152. YAKARICILAR
Euripides
153. CARDENIO
William Shakespeare - John Fletcher
154. GEORGE DANDIN
Molière
155. GENÇ WERTHER'İN ACILARI
Johann Wolfgang von Goethe
156. BÖYLE SÖYLEDİ ZERDÜŞT
Friedrich Nietzsche
157. KISASA KISAS
William Shakespeare
158. SİSTEM OLARAK TARİH
José Ortega y Gasset
159. HAYAT BİR RÜYADIR
Calderon de la Barca
160. DİONYSOS DİTHYRAMBOSLARI
Friedrich Nietzsche
161. ANNA KARENİNA
Lev Nikolayeviç Tolstoy
162. GÜZEL DOST
Guy de Maupassant
163. RESOS
Euripides
164. KRAL OIDIPUS
Sophokles
165. BUDALA
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
166. KRAL VIII. HENRY
William Shakespeare
167. KÖRLER ÜZERİNE MEKTUP
SAĞIRLAR ÜZERİNE MEKTUP
Denis Diderot

168. AKIL ÇAĞI
Thomas Paine
169. VENEDİK TACİRİ
William Shakespeare
170. SILAS MARNER
George Eliot
171. MUTLAK PEŞİNDE
Honoré de Balzac
172. BİR YAZ GECESİ RÜYASI
William Shakespeare
173. MARIANNE'İN KALBI
Alfred de Musset
174. ECİNNİLER
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
175. BORİS GODUNOV
Aleksandr Sergeyeviç Puşkin
176. HIRÇIN KIZ
William Shakespeare
177. DUMAN
İvan Sergeyeviç Turgenyev
178. ELEKTRA
Sophokles
179. NORTHANGER MANASTIRI
Jane Austen
180. ROBINSON CRUSOE
Daniel Defoe
181. İKİ SOYLU AKRABA
William Shakespeare - John Fletcher
182. SOKRATES'İN SAVUNMASI
Platon
183. İNSAN NEYLE YAŞAR?
Lev Nikolayeviç Tolstoy
184. EVLENME KUMARBAZLAR
Nikolay Vasilyeviç Gogol
- 185-1 İNSANCA, PEK İNSANCA
Friedrich Nietzsche
- 185-2 KARIŞIK KANILAR VE ÖZDEYİŞLER
Friedrich Nietzsche
- 185-3 GEZGİN VE GÖLGESİ
Friedrich Nietzsche
186. AYI -DOKUZ KISA OYUN-
Anton Pavloviç Çehov
187. PARA ÜZERİNE BİR İNCELEME
John Maynard Keynes
188. JOSEPH ANDREWS
Henry Fielding

189. PROFESÖR
Charlotte Brontë
190. MALAVİKA VE AGNİMİTRA
Kalidasa
191. NASIL HOŞUNUZA GİDERSE
William Shakespeare
192. ZİNCİRE VURULMUŞ PROMETHEUS
Aiskhylos
193. CYRANO DE BERGERAC
Edmond Rostand
194. YAŞAMA SEVİNCİ
Émile Zola
195. KUMARBAZ
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
196. FELSEFE PARÇALARI YA DA BİR PARÇA FELSEFE
Søren Kierkegaard
197. YÜKÜMLÜLÜKLER ÜZERİNE
Cicero
198. RAMEAU'NUN YEĞENİ
Denis Diderot
199. KRAL V. HENRY
William Shakespeare
200. KREUTZER SONAT
Lev Nikolayeviç Tolstoy
201. BAŞTAN ÇIKARICININ GÜNLÜĞÜ
Søren Kierkegaard
202. MASALLAR
Aisopos
203. CYMBELINE
William Shakespeare
204. ATİNALILARIN DEVLETİ
Aristoteles
205. BİR İDAM MAHKÛMUNUN SON GÜNÜ
Victor Hugo
206. FELSEFE KONUŞMALARI
Denis Diderot
207. VERONALI İKİ SOYLU DELİKANLI
William Shakespeare
208. İNSANDAN KAÇAN
Molière
209. ÜÇ ÖLÜM
Lev Nikolayeviç Tolstoy
210. KIRMIZI VE SİYAH
Stendhal

211. İLÂHİNÂME
Feridüddin Attâr
212. KADERCİ JACQUES VE EFENDİSİ
Denis Diderot
213. NOTRE-DAME'İN KAMBURU
Victor Hugo
214. CORIOLANUS'UN TRAGEDYASI
William Shakespeare
215. MEDEA
Euripides
216. TROILUS VE CRESSIDA
William Shakespeare
217. GÜLME
Henri Bergson
218. KIŞ MASALI
William Shakespeare
219. İLYADA
Homeros
220. ODYSSEİA
Homeros
221. KRAL IV. HENRY - I
William Shakespeare
222. KRAL IV. HENRY - II
William Shakespeare
223. İVAN İLYİÇ'İN ÖLÜMÜ
Lev Nikolayeviç Tolstoy
224. AŞKIN EMEĞİ BOŞUNA
William Shakespeare
225. AŞK VE ANLATI ŞİİRLERİ
William Shakespeare
226. SEVGİLİLER
Carlo Goldoni
227. BEYAZ GECELER
Fyodor Mihayloviç Dostoyevski
228. ANTİGONE
Sophokles
229. TITUS ANDRONICUS
William Shakespeare
230. ÇOCUKLUK
Lev Nikolayeviç Tolstoy
231. HANÇER -Seçme Şiir ve Manzumeler-
Mihail Yuryeviç Lermontov
232. TRAKHİSLİ KADINLAR
Sophokles

233. II. RICHARD
William Shakespeare
234. SAVAŞ SANATI
Sun Tzu
235. KRAL VI. HENRY - I
William Shakespeare
236. KRAL VI. HENRY - II
William Shakespeare
237. KRAL VI. HENRY - III
William Shakespeare
238. ALMAN GÖÇMENLERİN SOHBETLERİ
Johann Wolfgang von Goethe
239. WINDSOR'UN ŞEN KADINLARI
William Shakespeare
240. GILGAMIŞ DESTANI
Anonim
241. ÖZEL GÜNCELER -APAÇIK YÜREĞİM-
Charles Baudelaire
242. FIRTINA
William Shakespeare
243. ŞAM TARİHİNE ZEYL
İbn Kalânîsî
244. KUTADGU BİLİĞ
Yusuf Has Hacib
245. İLKGENÇLİK
Lev Nikolayeviç Tolstoy
246. PHİLOKTETES
Sophokles
247. SEYİR DEFTERLERİ
Kristof Kolomb
248. LOKANTACI KADIN
Carlo Goldoni
249. THESEUS-ROMULUS
Plutarkhos
250. SEFİLLER
Victor Hugo
251. İSKENDER-SEZAR
Plutarkhos
252. MONTESQUIEU
İran Mektupları

Charles Baudelaire (1821-1867): Fransız şair, çevirmen ve sanat eleştirmeni. İlk yayımladığı eser Salon 1845 başlıklı sanat eleştirisi, bu metinle modernist estetiğin öncüleri arasındaki yerini almıştır. 19.yüzyılın en büyük şairlerinden biri olarak gerek çağdaşları gerekse kendinden sonra gelen sanatçılar, A. Rimbaud'dan S. Mallarmé'ye, T.S. Eliot'tan W. Benjamin'e uzanan modernist çizginin hem teorisi hem de pratiği üzerinde muazzam bir etki bırakmıştır. Kötülük Çiçekleri, yabanıl, korkunç ve kara bir gerçekliğin kitabı, Romantizm'in yeniden keşfi, Benjamin'in söylediği gibi Avrupa'yı etkileyen son lirik başyapıttır.

Sait Maden (1931-2013): Şair, çevirmen, fotoğrafçı, ressam ve grafik tasarımcısı. İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi mezunudur. Kitap ve dergi kapağı, tiyatro dekoru, sinema afişi tasarımlarının yanında, logo, ambalaj ve etiket tasarımlarıyla da bilinir. Bir süre gazetecilik yaptıktan sonra, kendi atölyesini kurdu. Grafik Sanatçıları Derneği'nin kurucularındandır. 1950 yılında Varlık dergisinin düzenlediği çeviri yarışmasından Baudelaire'den yaptığı "Moesta et Errabunda" çevirisiyle birinci geldi. Lorca, Neruda, Aragon, Paz, Mayakovski, Eluard, Saint-John Perse'nin şiirlerini Türkçeye kazandırdı. 1996'da Çekirdek Yayınları'nı kurdu. Maden'in tüm çalışmalarında, birbirini tamamlayan iki ayrı ilham kaynağının, edebiyat ve grafik sanatının izleri sürülebilir.

Kötülük Çiçekleri

658 - 2015 - Dünya 5 - - Bau

